

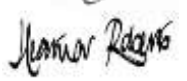

Polisi Camddefnyddio ac Atal Sylweddau (Ysgolion Uwchradd ac Ysgolion Arbennig)

*At ddiben y polisi hwn, mae'r term 'ysgol' yn cyfeirio at ysgolion uwchradd a gynhelir, ysgolion arbennig ac unedau atgyfeirio disgyblion (PRU).

Enw'r ysgol	Ysgol Brynhyfryd
Cyfeiriad a chod post	Ffordd yr Wyddgrug Rhuthun LL15 1EG
Rhif ffôn	01824 703933
Cyfeiriad e-bost ar gyfer y polisi hwn	ysgol.brynhyfryd@sirddinbych.gov.uk
Dolen gwefan i'r polisi hwn	

I'w gwblhau gan yr ysgol:

Enw'r polisi	Polisi Camddefnyddio ac Atal Sylweddau (Ysgolion Uwchradd ac Ysgolion Arbennig)
Rhif fersiwn y polisi	V3 01/11/17
Dyddiad y cymeradwywyd y polisi yn ffurfiol gan y Corff llywodraethol	Mawrth 2018
Dyddiad y daw'r polisi i rym	Mawrth 2018
Dyddiad adolygu	Mawrth 2020
Enw'r aelod staff sy'n gyfrifol am y polisi hwn	C Ranson
Llofnodwyd (Pennaeth)	XX
Llofnodwyd (Cadeirydd y corff llywodraethol)	
Mae gwybodaeth am y polisi hwn ar gael i rieni/gofalwyr	Polisi ar wefan yr Ysgol ac ar gael o'r Ysgol

I'w gwblhau gan wasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych:

Polisi gwreiddiol wedi ei ddatblygu gan	Ceri Ellis Paula Roberts
Dyddiad y'i mabwysiadwyd gan Wasanaethau Addysg a Phlant JMT	
Dyddiad y rhoddwyd y polisi gwreiddiol i ysgolion Sir Ddinbych	Mawrth 2011
Rhif fersiwn a dyddiad	Fersiwn 3 01/11/2017
Fersiwn wedi ei ddatblygu gan	James Brown Paula Roberts
Dyddiad adolygu	01/11/2019
Dyddiad cwblhau asesiad o lesiant	01/11/2017

1. Nodau ac amcanion y polisi

Mae ein hysgol yn amcanu at:

- Ddarparu cwricwlwm camddefnyddio sylweddau eang a chytbwys sy'n hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, diwylliannol, meddyliol, emosiynol a chorfforol pob disgybl, a'u paratoi ar gyfer y cyfleoedd, cyfrifoldebau a heriau a ddaw yn eu bywydau fel oedolion. Rydym yn amcanu at fod yn sensitif a pharchu gwahaniaethau tra'n galluogi disgyblion i ddeall y risgiau sy'n gysylltiedig â defnyddio a chamddefnyddio sylweddau.
- Darparu dull safonol o reoli digwyddiadau sy'n gysylltiedig a sylweddau gan roi sylw dyledus i'n rhwymedigaethau cyfreithiol; gwarchod llesiant cymuned yr ysgol gyfan a rho negeseuon priodol i staff, disgyblion a rhieni/gofalwyr gan sicrhau yr ymdrinnir a phob digwyddiad yn gyson.
- Darparu amgylchedd di-fwg diogel (yn cynnwys e-sigarennau) i bawb.

2. Cysylltiadau â chanllawiau cenedlaethol a pholisïau eraill ysgolion

Datblygwyd y polisi hwn gan gyfeirio at ddogfennau canlynol Llywodraeth Cymru:

- Cydweithio i Leihau Niwed - Strategaeth Camddefnyddio Sylweddau Cymru 2008-2018
- Canllawiau Addysg Camddefnyddio Sylweddau (2013)
- Fframwaith Addysg Bersonol a Chymdeithasol (2008)
- Y Cwricwlwm Gwyddoniaeth (2008)
- Rheoliadau Safleoedd Di-fwg etc. (Cymru) (2007)
- Polisi Bif Troseddu Ysgolion - Protocol ar gyfer Heddlu sy'n Cynorthwyo Ysgolion gyda Digwyddiadau o Droseddu ac Anrhefn. Dogfen Gyfeirio ar gyfer Staff Ysgolion (2012)
- Canllawiau Cydweithio rhwng Ysgolion a Swyddogion Heddlu Cymunedol yr Ysgol (SCPO). Rheoli Digwyddiadau Ymddygiadol mewn Ysgolion.
- Gweithdrefnau Diogelu Plant Cymru Gyfan (2008)
- Deddf Cydraddoldeb 2010

Ni ddylid ystyried y polisi hwn ar ei ben ei hun, oherwydd mae ganddo gysylltiadau amlwg â'r polisïau ysgol canlynol:

- Ymddygiad
- Rheoli Anghenion Gofal Iechyd
- Gwrth-fwllo
- Iechyd a Diogelwch
- Ymweliadau Ysgolion
- Diogelu
- Addysg Bersonol a Chymdeithasol (ABaCh)
- Defnyddio Grym Rhesymol ac Ymyrraeth Gorfforol (Sir Ddinbych)
- Polisïau AD Sir Ddinbych (staff)
- Polisi Dim Ysmygu Sir Ddinbych (staff) (2015)
- Polisi Alcohol a Chamddefnyddio Sylweddau Sir Ddinbych (staff) (2016)

3. Diffiniadau a therminoleg

Y diffiniad safonol o gyffur neu sylwedd a ddefnyddir ar gyfer y polisi hwn yw: 'Mae sylwedd yn rywbeth mae pobl yn ei gymryd er mwyn newid y ffordd maent yn teimlo, meddwl neu ymddwyn' (Y Cenhedloedd Unedig). At ddiben y polisi hwn mae hynny yn cynnwys ystod eang o sylweddau, yn rhai cyfreithlon ac anghyfreithlon. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Tybaco
- Sigarennau electronig
- Alcohol
- Meddyginiaethau dros y cownter
- Meddyginiaethau a ragnodir yn unig megis steroid anabolig a bensodiasepinau
- Sylweddau anghyfreithlon megis heroin, cocên, amffetaminau, LSD, canabis, madarch hud
- Sylweddau ansefydlog megis tanwydd erosol, bwtanau, toddyddion a gludion
- Sylweddau seicoactif newydd (a elwir hefyd yn anterth cyfreithlon)
- Steroidau
- Diodydd egni

O dan Ddeddf camddefnyddio Cyffuriau 1971 mae'r canlynol yn droseddau:

- Meddiannu cyffur a reolir yn anghyfreithlon
- Meddiannu cyffur a reolir gyda'r bwriad o'i gyflenwi
- Cyflenwi neu gynnig cyflenwi cyffur a reolir (hyd yn oed pan na chodir tâl am y cyffur)
- Caniatáu i safle yr ydych yn ei feddiannu neu'n ei reoli i gael ei ddefnyddio'n anghyfreithlon at ddiben cynhyrchu neu gyflenwi cyffuriau a reolir

4. Eithriadau i'r polisi

Er nad oes lle i gyffuriau yn ein hysgolion, mae yna rai amgylchiadau pan ganiateir i rai sylweddau fod yn ein hysgol yn gyfreithlon:

- **Meddyginiaethau:** Caiff meddyginiaethau a ragnodir neu a geir dros y cownter eu caniatáu dim ond pan awdurdodir hynny yn ysgrifenedig i'n hysgol gan riant/gofalwr, a hynny at ddefnydd y disgybl yn unig. Mae gennym *bolisi rheoli anghenion gofal iechyd disgyblion*. Os bydd disgyblion yn cyflenwi cyffuriau a ragnodir i eraill yn yr ysgol, maent yn gweithredu'n anghyfreithlon, ac felly bydd y polisi hwn yn gymwys.
- **Sylweddau ansefydlog** Y rhai a ddefnyddir gan adrannau penodol yn ein hysgol at ddibenion addysgu
- **Alcohol:** o dan Deddf Trwyddedu 1964 mae'n drosedd gwerthu alcohol heb drwydded. Os oes gennym alcohol ar safle'r ysgol, rydym yn ymwybodol y gallwn fod yn ddarostyngedig i ofynion trwyddedu a byddwn yn cysylltu ag adran drwyddedu Sir Ddinbych er mwyn penderfynu a oes angen trwydded neu beidio (01824 706342)

5. Sail resymegol

Mae camddefnyddio sylweddau yn cynnwys tybaco, alcohol a chyffuriau cyfreithlon ac anghyfreithlon yn bryder mawr o ran iechyd y cyhoedd yng Nghymru, ac mae'n gysylltiedig â chanlyniadau iechyd a gall yr olaf fod yn gysylltiedig ag ymddygiad troseddol. Rydym yn cydnabod y gall rhaglenni addysg camddefnyddio sylweddau o ansawdd da ac sy'n seiliedig ar sgiliau ac sy'n oedran briodol helpu disgyblion i wneud penderfyniadau doeth am sylweddau a ddefnyddir a/neu a gamddefnyddir yn ein cymdeithas. Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb am ddiogelwch cymuned ein hysgol a phwysigrwydd cael dull cyson o ddelio â digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau. Rydym yn cymryd rhan yn y Cynllun Ysgolion Iach ac yn cydnabod gwerth defnyddio dull ysgol gyfan ynglŷn â'r mater yma sy'n cynnwys arweinyddiaeth, cwricwlwm, amgylchedd yr ysgol, ethos a chysylltiadau â'r gymuned.

6. Datblygu'r polisi

Ym Mawrth 2011, bu i bob ysgol uwchradd ac ysgol arbennig yn Sir Ddinbych gytuno ar Bolisi Camddefnyddio Sylweddau safonol. Crëwyd hwnnw gan weithgor ac fe'i cymeradwywyd ar gyfer ei weithredu gan bob corff llywodraethu. Nod y polisi oedd creu dull safonol o ddelio â defnyddion a chamddefnyddio sylweddau ym mhob ysgol.

Yng Ngorffennaf 2013, bu i Uwch Dîm Arwain Cynhwysiant Ysgolion Uwchradd Sir Ddinbych gytuno ar ddull safonedig wedi ei ddiweddarau, ac roedd hynny ar yr un pryd ag y lansiwyd canllawiau newydd gan Lywodraeth Cymru. Yn 2017 adolygwyd a diweddarwyd y polisi gan weithgor ac ymgynghorwyd â phartneriaid:

- Ysgolion
- Gwasanaethau Cymorth Ymddygiad
- Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS)
- Cynllun Ysgolion Iach
- Gwasanaeth Gwaith Cymdeithasol mewn Addysg
- Adnoddau Dynol

Yna bu i'r ysgolion rannu'r polisi â staff, llywodraethwyr, disgyblion a rhieni yn eu ffyrdd eu hunain.

7. Cyfrifoldebau allweddol

Gweithredu polisi sylweddau a rheoli digwyddiadau neu weithdrefnau disgyblu	G Parry C Ranson
Dolen wedi ei henwi i'r YPSMS (ar gyfer atgyfeirio etc.)	C Ranson S Boschi
Addysg camddefnyddio sylweddau	C Ranson
Cydlynnydd Diogelu/Amddiffyn Plant	C Ranson

Er mwyn cydymffurfio â'r polisi hwn, mae G Parry, **Pennaeth** a C Ranson, **Pennaeth Cynorthwyol** yn gyfrifol am:

- Sicrhau bod y llywodraethwyr, staff, rhieni/gofalwyr a'r disgyblion yn deall y polisi;
- Cynnal gwyliaeth ar safle a thiroedd yr ysgol drwy'r timau dyletswydd;
- Sefydlu systemau ar gyfer goruchwyllo a chydlynu digwyddiadau camddefnyddio sylweddau;
- Cadw cofnod o'r holl ddigwyddiadau o gamddefnyddi sylweddau;
- Dilyn unrhyw gyngor gan y SCPO a chadw mewn cysylltiad agos â nhw er mwyn sicrhau y dilynir eu polisiâu ynghylch delio â digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau yn anghyfreithlon;
- Cydlynu atgyfeiriadau at yr YPSMS;
- Cyfarfod ag elod cyswllt staff YPSMS yn rheolaidd.

Mae'r **Pennaeth Cynorthwyol (Bugeiliol)** yn gyfrifol am:

- Ffurio'r rhaglen astudiaeth a chysylltu â chydweithwyr er mwyn sicrhau darpariaeth ledled yr ysgol;
- Mynd i'r afael ag anghenion DPP y staff sy'n darparu addysg camddefnyddio sylweddau;
- Cysylltu ag asiantaethau allanol a chydlynu eu gwaith mewn perthynas ag addysg camddefnyddio sylweddau;
- Monitro a gwerthuso'r rhaglen astudiaeth;
- Ymgynghori â disgyblion ynghylch beth maent angen neu eisiau ei ddysgu.

8. Ym mhle mae'r polisi yn gymwys?

NI FYDD camddefnyddio sylweddau (yn cynnwys tybaco ac alcohol) yn cael ei ganiatáu ar unrhyw ran o safle a thiroedd yr ysgol, trafnidiaeth ysgol na theithiau ysgol. Er enghraifft: ceginau, derbynfa, ystafell athrawon, cae'r ysgol, maes parcio, gerddi, caeau, llwybrau gyrru etc.

8.1 Ysmygu ar safle a thiroedd yr ysgol

- Ni fydd ysmygu yn cael ei ganiatáu yn yr ysgol nac ar ei thiroedd nac yn agos iddi, pryd y gall ysmygu effeithio ar eraill neu greu delwedd negyddol o'r Cyngor/Ysgol.
- Bydd arwydd dim ysmygu, fydd yn cydymffurfio â Rheoliadau Safleoedd Di-fwg etc. (Cymru) 2007 yn cael eu harddangos mewn man amlwg ger pob mynedfa i adeiladau'r ysgol.
- Byddwn yn defnyddio arwyddion eraill o gwmpas yr ysgol (e.e. Giatiau, tiroedd yr ysgol) er mwyn atgoffa pobl bod ein hysgol yn ddi-fwg ac na cheir defnyddio e-sigarennau.

8.2 Ysmygu a cherbydau

- Nid yw ysmygu yn cael ei ganataw yn unrhyw un o gerbydau'r ysgol nac mewn unrhyw gerbyd masnachol sy'n cludo disgyblion ar deithiau ysgol yn unol â Rheoliadau Safleoedd Di-fwg etc. (Cymru) 2007.

- Gofynnir i'n staff beidio ag ysmegu yn eu cerbydau eu hunain pan fyddant yn cludo rhywun arall ar ran yr ysgol.
- Bydd rhieni/gofalwyr sy'n cludo disgyblion i ac o'r ysgol yn cael eu hatgoffa o bolisi'r ysgol a gofynnir iddynt gydymffurfio â hynny.

9. Pryd fydd y polisi yma yn gymwys?

Mae'r polisi yma yn gymwys i:

- Safle'r ysgol gyfan BOB amser.
- Gweithgareddau allgwricwlaidd ar safle'r ysgol ac oddi arno.
- Cyfarfodydd a digwyddiadau mae cyflogeion a disgyblion yn ysgol yn eu mynychu fel rhan o'u gwaith a/neu rieni/gofalwyr ac ymwelwyr i gyfarfodydd/digwyddiadau o'r fath. Er enghraifft, diwrnod chwaraeon yr ysgol, noson rieni etc.
- Ymweliadau addysgol yr ysgol yn cynnwys gemau chwaraeon oddi cartref, darpariaeth oddi ar y safle a phrofiad gwaith.
- Trafnidiaeth ysgol.
- Bydd teithio i ac o'r ysgol ac ymddygiad ar gyrion yr ysgol yn fater i'r pennaeth benderfynu arno.

10. I bwy mae'r polisi yn gymwys?

Mae'r polisi yn gymwys i bawb sy'n defnyddio safle neu gerbydau'r ysgol: holl staff yr ysgol, myfyrwyr ar leoliad, contractwyr, rhieni/gofalwyr, ymwelwyr, asiantaethau allanol, aelodau pwyllgorau megis llywodraethwyr, cymdeithas rieni, aelodau'r cyhoedd, gwirfoddolwyr a'r cyhoedd.

11. Hyrwyddo'r polisi

- Bydd y polisi hwn yn cael ei restru ar wefan yr ysgol.
- Mae fersiwn addas i ddisgyblion o'r polisi ar gael.
- Mae cyflwyniadau yn cael eu gwneud yn ystod gwasanaethau'r ysgol ynghylch y polisi hwn ac am wasanaethau Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc Conwy a Sir Ddinbych.
- Bydd copïau llawn o'r polisi ar gael ar gais..

12. Darparu addysg camddefnyddio sylweddau

Nod ein haddysg camddefnyddio sylweddau yw grymuso disgyblion i wneud penderfyniadau cyfrifol a doeth am sylweddau a ddefnyddir a/neu a gamddefnyddir yn y gymdeithas. Rydym yn cydnabod ein bod yn byw mewn cymdeithas amrywiol a bod disgyblion yn dod o amrywiaeth o gefndiroedd teuluol. Bydd ein rhaglen yn un na fydd yn beirniadu nac yn stereoteipio nag yn achosi stigma. Ni ddylai daliadau ac agweddau personol staff neu asiantaethau allanol ddylanwadu ar ein rhaglenni addysg. Mae cynlluniau manylach ar gael yng nghynlluniau gwaith ABaCh a gwyddoniaeth.

Tabl 1: Amlinelliad o ddarpariaeth addysg camddefnyddio sylweddau

(Gweler y cynlluniau ABaCh a Gwyddoniaeth am fanylion llawn)

12.1 Adnoddau a chyfranogiad asiantaethau/mentrau allanol

Yn achlysurol byddwn yn gweithio â mentrau priodol e.e. Yr heddlu er mwyn cyfrannu at agweddau penodol o'r rhaglen. Byddwn yn gofyn iddynt weithio o fewn paramedrau y polisi hwn ac i ategu darpariaeth ein cwricwlwm.

12.2 Datblygiad proffesiynol parhaus

- Bydd staff yn cael cyfle i fynychu cyrsiau ymwybyddiaeth o gamddefnyddio sylweddau.
- Bydd staff yn eistedd mewn sesiynau fydd yn cael eu darparu gan asiantaethau allanol.

12.3 Rhieni/gofalwyr

- Rhannwyd gwybodaeth gyda rhieni drwy wefan yr ysgol.

13. Rheoli digwyddiadau o gamddefnyddi sylweddau

13.1 Mathau o ddigwyddiadau

Gall digwyddiadau ddigwydd yn annisgwyl, felly mae gennym ganllawiau manwl er mwyn cynorthwyo staff i gymryd y camau priodol. Gall digwyddiadau camddefnyddio sylweddau fod yn ymwneud ag aelodau staff, rhieni/gofalwyr neu oedolion eraill. Dyma enghreifftiau o ddigwyddiadau:

- Darganfod cyffuriau neu gyfarpar cyffuriau ar safle/tir yr ysgol;
- Amheuaeth, sibrydion neu honiad ynghylch gweithgareddau unigolyn;
- Datgelu camddefnyddio sylweddau;
- Defnyddio neu arwyddion a symptomau o gamddefnyddio sylweddau;
- Gwerth/delio neu feddu ar sylweddau.

Bydd pob achos yn cael ei drin o ddifri ac yn cael eu riportio i'r pennaeth. Mewn perthynas â phenderfyniadau ynghylch y camau gweithredu priodol, llesiant a diogelwch disgyblion a chymuned yr ysgol gyfan fydd yn cael y flaenoriaeth yn syth. Os bydd yn ymddangos bod rywun yn wael neu'n anniogel o ganlyniad i gamddefnyddio sylweddau, bydd gweithdrefnau cymorth cyntaf yn cael eu dilyn. Os amheuir bod disgybl wedi, neu'n wynebu risg o ddioddef niwed difrifol, bydd gweithdrefnau diogelu yn cael eu dilyn. Pan fo gweithgaredd troseddol yn cael ei ddatgelu neu'n cael ei amau, byddwn yn riportio'r mater i Swyddog Heddlu Cymunedol yr Ysgol (SCPO). I gael canllawiau manylach gweler **atodiad 1**.

13.2 Cyfranogiad yr Heddlu

Yn achos POB digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau, diogelwch disgyblion a chymuned yr ysgol gyfan yw'r flaenoriaeth yn syth.

I ddechrau byddwn yn cynnwys yr SCPO ac nid yr heddlu brys ar gyfer pob digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Os bydd y sefyllfa yn achos brys, neu os na fydd yr SCPO ar gael, bydd galwad 999 yn cael ei rhoi er mwyn cael ymateb cyflymach. Er enghraifft, os bydd yn ymddangos bod rhywun yn wael o ganlyniad i gamddefnyddio sylweddau (e.e. Gorddos, camddefnyddio toddyddion), byddwn yn dilyn gweithdrefnau cymorth cyntaf ac yn ffonio 999 os bydd angen. NEU, er enghraifft pan fo rhiant/gofalwr ar fin gyrru eu plentyn adref ac yr amheuir nad ydynt mewn cyflwr i wneud hynny oherwydd eu bod dan ddylanwad, neu os bydd digwyddiad yn cynnwys cyffuriau anghyfreithlon.

I gael mwy o wybodaeth am gyfranogiad yr SCPO/Heddlu, gweler:

- Polisi Bîr Troseddu Ysgolion - Protocol ar gyfer Heddlu sy'n Cynorthwyo Ysgolion gyda Digwyddiadau o Droseddu ac Anrhefn. Dogfen Gyfeirio ar gyfer Staff Ysgolion (2012); a
- Canllawiau Cydweithio rhwng Ysgolion a Swyddogion Heddlu Cymunedol yr Ysgol. Rheoli Digwyddiadau Ymddygiadol mewn Ysgolion.

Noder y bydd unrhyw weithred o gyflenwi, delio neu feddu ar gyffuriau Dosbarth A yn cael ei thrin fel trosedd. Ni fyddir yn gallu ymdrin â hynny o dan Bolisi Bîr Troseddu'r Ysgol.

13.3 Gweithdrefnau ar gyfer rheoli digwyddiad sy'n cynnwys disgyblion (atodiad 1)

Bydd staff ddaw'n ymwybodol o anawsterau a/neu ddigwyddiadau sy'n cynnwys disgyblion a sylweddau yn hysbysu'r **pennaeth a'r arweinydd camddefnyddio sylweddau**. Bydd yr ymateb yn dibynnu ar y faint a math y risg, a bydd rhai sefyllfaoedd yn golygu bod angen gweithredu ar unwaith, ac eraill yn golygu bod angen amser i asesu gwybodaeth, ceisio cyngor a chyfranogiad asiantaethau eraill. Ym mhob achos, diogelwch disgyblion gaiff y flaenoriaeth. Bydd rhieni/gofalwyr yn cael eu hysbysu oni bai fod yna bryderon o ran diogelu. Mae enghreifftiau o ddigwyddiadau a sut mae eu rheoli yn cael eu hamlinellu yn **atodiad 1**.

13.3.1 Gweithdrefn ar gyfer delio â disgybl ar ôl digwyddiad

Cydnabyddir y gall sylweddau arwain at newid ymddygiad. Gellir delio â'r ymddygiadau hyn drwy ddefnyddio'r Polisi Ymddygiad. Ni fydd y ffaith y gallai'r sylweddau fod wedi achosi'r ymddygiadau hyn yn cael eu hystyried fel ffactor lliniarol.

Nid ein rôl ni yr darparu gofal meddygol i rai sydd dan ddylanwad alcohol neu gyffuriau. Os yw disgybl yn wynebu risg oherwydd effaith ar ei gyflwr meddyliol, byddir yn cysylltu â'r rhieni/gofalwyr a bydd yn ofynnol iddynt gymryd cyfrifoldeb am eu plentyn. Os nad fydd hynny'n gweithio, byddir yn gofyn i berson cyswllt priodol mewn achos brys ddod i gynorthwyo. Neu, byddir yn galw ar y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r SCPO i gael cyngor.

Ni fydd disgybl yn cael ei ryddhau i gerdded, seiclo na dal bws gartref os bydd pryder am effaith feddyliol o ganlyniad i unrhyw sylwedd. Os bydd angen,

gellir defnyddio grym rhesymol (gweler polisi Defnyddio Grym Rhesymol ac Ymyrraeth Gorfforol y sir.)

Ein prif nod yw gwarchod diogelwch a llesiant y disgybl ac atal mwy o ddigwyddiadau. Mae gennym set gytunedig o sancsiynau a lefelau cymorth ar gyfer disgyblion sy'n ymwneud â digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau a byddwn yn gweithio'n agos â rhieni/gofalwyr, cydweithwyr yn yr ysgol a phartner asiantaethau megis yr YPSMS a'r Heddlu er mwyn darparu cymorth priodol. Gweler **atodiad 1**.

13.4 Gweithdrefnau ar gyfer delio â digwyddiad sy'n cynnwys staff (atodiad 1)

Ein prif gonsyrn yw llesiant y disgyblion yn ein gofal. Mae diogelu ein disgyblion yn bwysicach na gweithdrefnau disgyblu staff. Mae digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau (yn cynnwys cyffuriau, tybaco ac alcohol) sy'n cynnwys staff yn destun polisiâu AD cytunedig Sir Ddinbych, a gallent fod yn destun camau disgyblu.

13.5 Gweithdrefnau ar gyfer delio ag oedolion (nid staff) (atodiad 1)

Pan amheuir bod rhiant/gofalwr neu ymwelydd â'r ysgol o dan ddylanwad sylwedd, byddir yn gofyn iddynt adael ar unwaith. Bydd eu diogelwch yn cael ei sicrhau, a bydd goruchwyliaeth yn cael ei roi os bydd angen. Mewn achosion pan ydym yn amau bod camddefnyddio sylweddau wedi digwydd (meddu ar, defnyddio, cyflenwi) byddwn yn hysbysu'r Gwasanaethau Cymdeithasol, a phan amheuir bod sylweddau anghyfreithlon yn cael eu defnyddio, byddir yn hysbysu'r SCPO neu'r Heddlu. Os bydd oedolyn yn ysmegu neu'n defnyddio e-sigarét ar safle ysgol, byddir yn gofyn iddynt ddiffodd y sigarét/peidio â defnyddio'r e-sigarét, neu adael y safle.

Pan amheuir bod rhieni/gofalwyr sy'n cyrraedd yr ysgol i godi disgyblion o dan ddylanwad neu ei bod yn ymddangos eu bod dan ddylanwad sylwedd, ni fydd y disgybl yn cael ei ryddhau i'w gofal (yn arbennig os byddan yn gyrru). Byddwn yn ceisio trefnu i berson cyswllt arall sydd wedi ei enwi i nôl y disgybl. Ond, os bydd y rhiant/gofalwr yn troi'n ymosodol, byddwn yn ffonio 999. Mae hynny yn unol â'n Polisi Diogelu.

Mae gweithredoedd sy'n golygu bod angen atgyfeirio at sefydliadau eraill yn cynnwys:

- Ymchwilio i weithgaredd troseddol, yn cynnwys chwilio unigolion neu eiddo personol (yr heddlu)
- Ac eithrio cymorth cyntaf ar unwaith, unrhyw achos brys meddygol y dylai personél meddygol priodol fod yn bresennol
- Mae asesu a rhoi cymorth a gwasanaethau i blant a theuluoedd sy'n agored i niwed neu sy'n wynebu anhawster yn faterion i'r Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc
- Mae rhaglenni cwsela a thrin cyffuriau angen staff hyfforddedig, sydd fel arfer yn hygyrch drwy YPSMS, gwasanaethau cymdeithasol neu wasanaethau camddefnyddio sylweddau arbenigol eraill.

13.6 Gweithdrefn ar gyfer darganfod cyfarpar cyffuriau ar dir yr ysgol (atodiad 1)

Os bydd nodwyddau, chwistrellau neu gyfarpar cyffuriau yn cael eu canfod ar safle'r ysgol:

1. Bydd yr arweinydd yn cael ei hysbysu.
2. Bydd y cyfarpar yn cael ei roi mewn bocs offer miniog (os bydd angen, gan ddefnyddio menig a gefel fach).
3. Byddir yn cysylltu â'r Gwasanaethau Amgylcheddol er mwyn gwagio'r bocs (pan mae'n llawn).
4. Byddwn yn hysbysu'r SCPO.
5. Bydd ffurflen cofnodi digwyddiad yn cael ei llenwi.
6. Mae'n ofynnol rhoi addysg diogelwch i'r disgyblion.

13.7 Gweithdrefn ar gyfer darganfod sylweddau ar dir yr ysgol neu atafaelu sylweddau

Pan amheuir bod sylwedd wedi ei ddarganfod o fewn ffinia'r ysgol NEU os bydd aelod staff yn dymuno atafaelu sylwedd, byddwn yn dilyn Polisi Bîf Troseddu Ysgolion yr Heddlu:

1. Atafaelu'r sylwedd a'i roi mewn bag.
2. Ni fydd staff yn ceisio dadansoddi na blasu unrhyw sylwedd anhysbys o dan unrhyw amgylchiadau.
3. Pan amheuir bod cyffuriau cyfreithlon neu anghyfreithlon wedi cael eu darganfod, byddwn yn cysylltu â'r SCPO ar gyfer eu gwaredu ac i gael cyngor ynghylch camau ar gyfer y dyfodol. Os na fydd yr SCPO ar gael - byddir yn cysylltu â'r haeddu lleol cyn gynted â phosibl. Byddwn yn egluro'r sefyllfa ac yn gofyn am rif digwyddiad.
4. Byddwn yn sicrhau y bydd aelod arall o'r staff yn dyst i atafaelu'r sylwedd.
  - Alcohol - bydd yn cael ei dywallt a bydd y cynhwysydd yn cael ei daflu (hysbysu'r rhiant/gofalwr fyddai efallai'n dymuno dod i nôl yr eitem).
  - Tybaco - bydd yn cael ei ddinistrio a'i daflu (hysbysu'r rhiant/gofalwr fyddai efallai'n dymuno dod i nôl yr eitem).
  - E-sigarennau - bydd yn cael ei ddinistrio a'i daflu (hysbysu'r rhiant/gofalwr fyddai efallai'n dymuno dod i nôl yr eitem).
  - Cyffuriau anghyfreithlon, cyffuriau sy'n ymddangos o'r newydd, sylweddau ansefydlog - byddwn yn storio'r sylwedd mewn lleoliad addas ym mhresenoldeb tyst tra'n disgwyl i'r heddlu gyrraedd.
5. Efallai y byddir yn defnyddio WEDINOS (www.wedinos.org) er mwyn dadansoddi sylwedd anhysbys er mwyn darganfod bet yn union ydyw.
6. Bydd ffurflen cofnodi digwyddiad yn cael ei llenwi, yn egluro sut y cafwyd gwared â'r sylwedd, a bydd yn cynnwys llofnodion tystion, a llofnod yr Heddlu os bydd yr achos yn ymwneud â sylwedd anghyfreithlon.

13.8 Digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau sy'n digwydd y tu allan i oriau'r ysgol / yn y gymuned leol

Nid oes gan yr ysgol unrhyw rôl mewn perthynas â delio â digwyddiadau sy'n gysylltiedig â sylweddau y tu allan i oriau'r ysgol ac oddi ar y safle, ac eithrio:

- Ar deithiau ac ymweliadau ysgol, pan fo'r un disgwyliadau a gweithdrefnau yn gymwys i'r graddau y mae hynny'n rhesymol ac ymarferol;

- Drwy drosglwyddo gwybodaeth i asiantaethau perthnasol pan fo diogelwch neu lesiant disgybl dan fygythiad;
- Er mwyn cynorthwyo'r Heddlu i atal defnyddio'r tir ar gyrion yr ysgol ar gyfer gwerthu cyffuriau;
- Pan fo camddefnyddio sylweddau gan oedolion (yn cynnwys alcohol) yn effeithio ar ddiogelwch disgybl;
- Os bydd digwyddiadau yn digwydd yn y gymuned leol byddwn yn ymgymryd â gwaith ychwanegol ag asiantaethau allanol priodol er mwyn atgyfnerthu negeseuon allweddol drwy ABaCh a gwasanaethau.

13.9 Chwilio

- Ni chaiff staff yr ysgol gyflawni chwiliadau personol ar ddisgyblion nac oedolion, eu dillad na'u heiddo personol heb ganiatâd, hyd yn oed os ydynt yn amau bod y person hwnnw yn meddu ar sylwedd neu nwyddau gwaharddedig.
- Gall y staff chwilio eiddo'r ysgol e.e. desgiau, loceri, er y dylid ceisio caniatâd ymlaen llaw. Gellir cynnal chwiliadau hyd yn oed os gwrthodir caniatâd.
- Gall staff yr ysgol ofyn i rywun droi ei bocedi allan, gwagio bagiau etc. Os bydd ymdrechion i berswadio rhywun yr amheuir ei fod yn camddefnyddio sylweddau i gydymffurfio â'r cais hwn yn methu, gall yr ysgol ddewis un o'r ddau opsiwn canlynol, neu'r ddau: yn achos disgybl, cysylltu â'r rhieni/gofalwyr a gofyn iddynt ddod i mewn i'r ysgol i chwilio'r disgybl a'i eiddo; NEU dilyn camau ffurfiol a chysylltu â'r SCPO.
- Ni chaiff staff gadw disgybl neu oedolyn heb eu caniatâd at ddiben chwilio.
- Bydd angen i ysgolion gydbwyso'r tebygolrwydd bod y drosedd wedi cael ei chyflawni yn erbyn y risg o amharu a breifatrwydd yr unigolyn heb achos cyfiawn.

13.9.1 Cysylltu â rhieni/gofalwyr

Bydd ymdrech resymol yn cael ei gwneud i gysylltu â rhieni/gofalwyr er mwyn eu hysbysu y bydd chwiliad yn cael ei gynnal. Nid oes gan rhieni/gofalwyr hawl i atal chwiliad o'r fath nac i ohirio hynny'n ormodol. Mae'r grymoedd yr heddlu yn gyfyngedig o ran cadw person cyn ei chwilio. Os gellir cysylltu â rhieni/gofalwyr a'u bod yn gallu mynychu safle'r ysgol, byddir yn eu tywys i'r ystafell ble bydd y chwilio yn cael ei gynnal. Bydd rhieni/gofalwyr yn cael eu hysbysu am unrhyw ddigwyddiad sy'n gysylltiedig â sylweddau, oni bai:

- Bod yna bryderon diogelu
- Byddai'n amharu ar ymchwiliad yr ysgol
- Byddai'n amharu ar ymchwiliad yr heddlu
- Galli arwain at fwy o niwed i'r disgybl am reswm arall.

Fel arfer byddir yn cysylltu â rhieni/gofalwyr yn uniongyrchol dros y ffôn pan brofwyd bod sylweddau wedi cael eu defnyddio. Os bydd hynny'n cael ei amau ond heb ei brofi, bydd protocol cytunedig yr heddlu yn cael ei roi ar waith.

13.9.2 Cysylltu â'r Heddlu

Pan fo gwybodaeth yn cael ei throsglwyddo i'r Heddlu, bydd cais i chwilio yn cael ei gyflwyno a byddir yn pwysleisio y dylid cysylltu â'r SCPO fydd hynny pryd

bynnag fo hynny'n bosibl (neu byddir yn gofyn am swyddogion dillad plaen neu swyddogion diogelu teuluoedd). Dim ond pan nad oes dewis arall, neu bod angen cynnal y chwiliad ar fyrder, y bydd swyddogion mewn lifrai yn mynychu'r ysgol.

Pan fyddant yn bresennol, bydd swyddogion yr heddlu yn cael ei briffio am natur y cyhuddiad a chyfrinachedd ffynhonnell y wybodaeth. Byddant yn cael eu tywys i'r ystafell y bydd y chwilio yn cael ei gynnal, os bydd y disgybl wedi ei gadw yno eisoes.

Pan na fydd y rheini/gofalwyr yn bresennol, bydd aelod o staff yr ysgol (staff dysgu neu fel arall) yn bresennol drwy gydol y chwiliad (**bydd angen i'r ysgol wneud asesiad risg**). Er y byddir yn caniatáu ychydig o gwestiynu mewn perthynas â'ch chwiliad, ni chaniateir unrhyw gyfweiliad ffurfiol oni bai fod y rhieni/gofalwyr yn bresennol. mae'n annhebygol iawn y bydd unrhyw gyfweiliad o'r fath yn cael ei gynnal ar safle'r ysgol.

Dylai staff fod ar eu gwylidwriaeth rhag i'r disgybl geisio dianc er mwyn gwaredu unrhyw gyffuriau, neu geisio drosglwyddo cyffuriau i unrhyw ddisgybl arall yn y dosbarth neu ar y ffordd i'r chwiliad.

13.10 Cyfweld ac ymchwiliadau

Byd mwy o ymchwiliadau yn cael eu cynnal ar ôl y digwyddiad; ac os yn briodol bydd cyfweiliadau yn cael eu cynnal er mwyn sefydlu'r ffeithiau, lefelau cyfranogiad ac a oedd unrhyw un arall yn rhan o'r digwyddiad. Efallai y bydd angen i ni hefyd drefnu cyfweiliadau â staff, disgyblion eraill er mwyn sefydlu a chadarnhau mwy o ffeithiau. Bydd gan rieni/gofalwyr hawl i gael mynediad at eu plentyn, gydag aelod staff yn bresennol bob amser. Gall yr SCPO gyfranogi mewn partneriaeth, neu ymchwiliadau'r heddlu pan fo'r digwyddiad yn ymwneud ag amheuaeth o ddefnyddio sylweddau anghyfreithlon. Os bydd angen cynnwys yr Heddlu, bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i sicrhau bod rhiant/gofalwr yn bresennol.

13.11 Cysylltiad â'r cyfryngau

Ni fydd staff yn riportio digwyddiadau a/neu faterion mewn perthynas â Chamddefnyddio Sylweddau i'r wasg leol na'r cyfryngau. Mae hynny yn achos o dorri cyfrinachedd a gallai arwain at gamau disgyblu. Bydd y Pennaeth, mwn ymgynghoriad â Swyddfa Wasg y sir a Llywodraethwyr, yn delio'n bersonol â phob mater sy'n gysylltiedig â'r cyfryngau. Bydd holl ymholiadau'r cyfryngau yn cael eu cyfeirio i Swyddfa'r Wasg.

13.12 Rhannu gwybodaeth

Os oes gennym unrhyw wybodaeth mewn perthynas â sylweddau anghyfreithlon neu ffug, neu wybodaeth mewn perthynas ag unrhyw ddefnyddio o sylweddau neu ddelio yn y gymuned, byddwn yn riportio hynny i'r heddlu, safonau masnachu neu'r YPSMS fel sy'n briodol.

13.13 Cofnodi digwyddiadau (atodiad 2)

Bydd cofnodion yn cael eu cadw ar gyfer POB digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau a digwyddiadau cysylltiedig gan ddefnyddio **atodiad 2**. Mae'n rhaid cadw cofnod o BOB cyfweiliad.

Nid oes yna ddyletswydd cyffredinol arnom o dan y gyfraith droseddol i ddatgelu gwybodaeth am gamddefnyddio sylweddau ac eithrio dan Ddeddf Camddefnyddio Cyffuriau 1971, pan fo trosedd yn cael ei chyflawni os bydd unigolyn yn caniatáu i safle gael ei ddefnyddio ar gyfer ysmegu cannabis neu opiwm, neu ar gyfer cynhyrchu, cyflenwi neu weinyddu cyffuriau a reolir, ac nad oes dim yn cael ei wneud i'w atal.

14. Cyfrinachedd a diogelu

Efallai y bydd angen rhoi Gweithdrefnau Amddiffyn Plant ar waith os bydd diogelwch neu lesiant plentyn (neu ddisgybl arall) o dan fygythiad. **Mae'n ddyletswydd ar y gweithwyr proffesiynol hynny sy'n ymwneud â'r digwyddiad i gyfenwio gwybodaeth er mwyn diogelu "plentyn" drwy gydymffurfio â Gweithdrefnau Amddiffyn Plant Cymru Gyfan 2008.** Ni all athrawon na gweithwyr proffesiynol gynnig cyfrinachedd diamod i ddisgyblion mewn perthynas ag addysg a digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau, a dylai hynny fod yn glir o'r cychwyn.

Os bydd disgybl yn datgelu gwybodaeth sydd yn sensitif, nad yw'n gyffredinol hysbys a bod y disgybl yn gofyn am i'r wybodaeth honno beidio cael ei throsglwyddo, bydd y mater yn cael ei drafod gan y pennaeth/cydlynnydd diogelu. Bydd y cais yn cael ei anrhydeddu, ond bydd cyfrinachedd yn cael ei dorri yn erbyn dymuniad disgybl pan fo:

- Pryder ynghylch diogelu
- 'Bywyd y person mewn perygl neu bod disgybl mewn perygl o achosi niwed difrifol i eraill.'
- Troseddau yn cael eu datgelu

Fodd bynnag, byddwn yn gwneud pob ymdrech i hysbysu'r disgybl yn gyntaf, ac yn egluro pam bod angen i hynny ddigwydd a sicrhau cytundeb gyda'r disgybl ynghylch y ffordd y mae'r ysgol yn dymuno defnyddio unrhyw wybodaeth sensitif.

Mewn perthynas ag addysg camddefnyddio sylweddau:

- Os bydd athro yn clywed neu'n gweld rhywbeth yn ystod gwrs sy'n awgrymu bod disgybl yn wynebu risg o niwed neu o achosi niwed difrifol i eraill, byddant yn hysbysu'r pennaeth/cydlynnydd diogelu.
- Bydd defnyddio rheolau sylfaenol clir yn y dosbarth yn creu ffiniau amlwg, yn cymhell disgyblion i beidio â rhannu gwybodaeth bersonol mewn dosbarth ac yn sicrhau bod pawb yn teimlo eu bod yn ddiogel ac yn cael eu parchu.
- Bydd athrawon yn annog disgyblion i roi eu cwestiynau mewn bocs cwestiynau fydd yn rhoi 'amser meddwl' i staff yn eu hateb.
- Os bydd y cwestiwn o natur bersonol neu bod cwestiynau penodol am e.e. cyffuriau anghyfreithlon yn cael eu gofyn, bydd y disgyblion yn cael eu hannog i siarad â'u rhieni/gofalwyr a/neu asiantaethau cymorth priodol.

- Os bydd athro yn clywed neu'n gweld unrhyw beth yn ystod gwrs sy'n awgrymu bod gan ddisgybl wybodaeth am weithgareddau troseddol, byddant yn cysylltu â'r pennaeth a'r SCPO i ddechrau.

15. Gweithdrefn gwyno

Dylid cyfeirio unrhyw gŵyn am ddigwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau at y pennaeth.

16. Monitro a gwerthuso

- Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu bob dwy flynedd. Bydd hynny yn cael ei benderfynu gan Dîm Arwain Cynhwysiant Ysgolion Uwchradd/Arbennig Sir Ddinbych. Bydd grŵp priodol yn cael ei gynnull a byddir yn ymgynghori â phartneriaid perthnasol. Gallai'r rhai hynny gynnwys yr Heddlu, YPSMS, Iechyd, Addysg, Undebau Llafur, Iechyd a Diogelwch ac Iechyd Cyhoeddus. Byddant yn asesu effaith y polisi ar yr ysgol, disgyblion a staff ac a oes angen ei ddiwygio neu beidio.
- Yr arweinydd camddefnyddio sylweddau, y cydlynnydd ABaCh a'r cydlynnydd gwyddoniaeth sy'n gyfrifol am adolygu addysg camddefnyddio sylweddau yn rheolaidd er mwyn sicrhau bod rhaglenni yn ymatebol i anghenion disgyblion a bod amgylchedd dysgu cefnogol yn cael ei gynnal i bawb.
- Y pennaeth, yr arweinydd camddefnyddio sylweddau a'r corff llywodraethol sy'n gyfrifol am fonitro digwyddiadau (e.e. nifer, natur, deilliannau digwyddiadau a sawl atgyfeiriad a wnaethpwyd i asiantaethau allanol) ac am adolygu gweithdrefnau rheoli digwyddiadau.
- Bydd y pennaeth a'r arweinydd camddefnyddio sylweddau yn sicrhau bod y canfyddiadau o werthusiadau staff, rhieni/gofalwyr a disgyblion yn cyfrannu at broses hunanwerthuso ein hysgol ac i'r broses adolygu polisi.

Atodiad 1 - Siart Llif Digwyddiadau Camddefnyddio Sylweddau

Atodiad 2 - Ffurflen Cofnodi Digwyddiadau Camddefnyddio Sylweddau

Atodiad 3 - Llythyrau Digwyddiadau Camddefnyddio Sylweddau

Atodiad 4 - Ffurflen Atgyfeirio ac Offeryn Sgrinio Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc

Atodiad 1

Digwyddiad o Gamddefnyddio Sylweddau

Siart Llif a Sancsiynau

CRYNODEB RHEOLI DIGWYDDIADAU CAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU (GWANWYN 2016)

Person penodedig sy'n gyfrifol am ddiwyddiadau camddefnyddio sylweddau

Diogelwch, Diogelu a Throseddau

1. Diogelwch disgyblion a chymuned yr ysgol gyfan yw'r flaenoriaeth yn syth.
2. Os bydd yn ymddangos bod unrhyw un yn wael o ganlyniad i gamddefnyddio sylweddau, dylid dilyn gweithdrefnau cymorth cyntaf.
3. Os amheuir bod disgybl wedi dioddef, neu ei fod yn wynebu risg o ddioddef niwed difrifol, dylid dilyn gweithdrefnau diogelu.
4. Pan fo gweithgaredd troseddol yn cael ei ddatgelu neu ei amau, riportiwch y mater i'r SCPO.

Gwaredu sylweddau a atafaelwyd

1. Sicrhewch y bydd aelod arall o'r staff yn dyst i atafaelu'r sylwedd.
2. Rhowch y sylwedd mewn bag.
3. Ni ddylai staff geisio dadansoddi na blasu unrhyw sylwedd anhysbys o dan unrhyw amgylchiadau.
  - Alcohol - bydd yn cael ei dywallt a bydd y cynhwysydd yn cael ei daflu (hysbysu'r rhiant/gofalwr fyddai efallai'n dymuno dod i nôl yr eitem).
  - Tybaco - bydd yn cael ei ddinistrio a'i daflu (hysbysu'r rhiant/gofalwr fyddai efallai'n dymuno dod i nôl yr eitem).
  - E-sigarennau - bydd yn cael ei ddinistrio a'i daflu (hysbysu'r rhiant/gofalwr fyddai efallai'n dymuno dod i nôl yr eitem).
  - Cyffuriau anghyfreithlon, cyffuriau sy'n ymddangos o'r newydd, sylweddau ansefydlog - byddwn yn storio'r sylwedd mewn lleoliad addas ym mhresenoldeb tyst.

Byddwn yn cysylltu â'r SCPO ar gyfer eu gwaredu ac i gael cyngor ynghylch camau ar gyfer y dyfodol. Os na fydd yr SCPO ar gael - byddir yn cysylltu â'r heddlu lleol. Byddwn yn egluro'r sefyllfa ac yn cofnodi rhif y digwyddiad.
4. Gellir anfon y sylwedd at [wedinos.org](http://www.wedinos.org) ar gyfer ei ddadansoddi.
5. Bydd ffurflen cofnodi digwyddiad yn cael ei llenwi, yn egluro sut y cafwyd gward â'r sylwedd, a bydd yn cynnwys llofnodion tystion.
6. Atgyfnerthu negeseuon addysgol priodol os bydd angen.

Rhifau Cyswllt Defnyddiol

Gweithiwr Cymdeithasol mewn Addysg

Swyddog Heddlu Cymunedol yr Ysgol (SCPO).
Heledd Wynne-Evans

Nyrs ysgol
Debra Davies

Rheoli Gwastraff

Ar gyfer casglu offer miniog o focsys melyn
01824 712102

Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS) Conwy a Sir Ddinbych
Cyngor/cefnogaeth cyffredinol ac ymyriadau camddefnyddio sylweddau i bobl ifanc
01745 360084

Dim Smygu Cymru
Gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu
0800 085 2219
<http://www.helpmequit.wales/>

Dan 24/7

Llinell Gymorth Cyffuriau ac Alcohol
0808 808 2234
www.dan247.org.uk

Safonau masnach

Ar gyfer riportio gwybodaeth am gynhyrchion alcohol a thybaco ffug 01824 706057
tradingstandards@denbighshire.gov.uk

Chwilio

1. Ni chaiff staff yr ysgol gynnal chwiliadau personol o ddisgyblion neu oedolion, eu dillad neu eu heiddo heb ganiatâd.
2. Gall y staff chwilio eiddo'r ysgol e.e. desgiau, loceri, er y dylid ceisio caniatâd ymlaen llaw. Gellir cynnal chwiliadau hyd yn oed os gwrthodir caniatâd.
3. Gall staff yr ysgol ofyn i rywun droi ei bocedi allan, gwagio bagiau etc. Os bydd ymdrechion i berswadio rhywun yr amheuir ei fod yn camddefnyddio sylweddau i gydymffurfio â'r cais hwn yn methu, gall yr ysgol ddewis un o'r ddau opsiwn canlynol, neu'r ddau: yn achos disgybl, cysylltu â'r rhieni/gofalwyr a gofyn iddynt ddod i mewn i'r ysgol i chwilio'r disgybl a'i eiddo; NEU dilyn camau ffurfiol a chysylltu â'r SCPO.
4. Ni chaiff staff gadw disgybl neu oedolyn heb eu caniatâd at ddiben chwilio.
5. Bydd angen i ysgolion gydbwysu'r tebygolrwydd bod y drosedd wedi cael ei chyflawni yn erbyn y risg o amharu a breifatrwydd yr unigolyn heb achos cyfiawn.

Yr Heddlu

1. Dylid cynnwys yr SCPO, ac nid yr heddlu brys mewn perthynas â PHOB digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.
2. Os nad ydynt ar gael, a bod y sefyllfa yn achos brys, efallai y bydd angen rhoi galwad 999 er mwyn cael ymateb cyflymach. Er enghraifft, pan fo rhiant/gofalwr ar fin gyrru ei blentyn adref ac yr amheuir nad yw mewn cyflwr i wneud hynny oherwydd ei fod o dan ddylanwad sylwedd neu bod digwyddiad yn ymwneud â chyffuriau anghyfreithlon.

Digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau yn ymwneud â disgyblion

Gweler Gweithdrefn Chwilio

Hefyd gweler nodiadau parthed camddefnyddio toddyddion

Defnyddio neu amheuaeth o ddefnyddio, meddu ar neu gyflenwi sylwedd

1. Hysbysu'r arweinydd.
2. Os bydd disgybl dan ddylanwad sylwedd, dylai'r swyddog cymorth cyntaf ei drin fel sy'n briodol a cheisio cymorth meddygol (os bydd angen).
3. Tynnwch ddisgyblion eraill o'r sefyllfa NEU ewch â'r disgybl sy'n ymwneud â'r digwyddiad i ystafell breifat gyda dau aelod staff yn goruchwyllo.
4. Os oes sylwedd ym meddiant y disgybl, cymerwch y sylwedd oddi ar y disgybl os yw'n ddiogel gwneud hynny. Dilynwch y weithdrefn chwilio. Os bydd y disgybl yn cael ei gludo i'r ysbyty, rhwch y sylwedd i staff yr ysbyty.
5. Cysylltwch â'r rhieni/gofalwyr. i ddod i nôl y disgybl. Os nad ydynt ar gael i ddod i nôl i disgybl neu'n gwrthod gwneud hynny, rheolwch y digwyddiad yn unol â chanllawiau meddygol, amddiffyn plant ac ynysu (wedi ei reoli yn ôl disgrisiwn yr ysgol).
6. Dau aelod staff i aros gyda'r disgybl nes bod y rhiant/gofalwr yn cyrraedd.
7. Cysylltu â'r SCPO NEU'r Heddlu os nad yw ar gael.
8. Cynnal ymchwiliadau a chyfweliadau.
9. Gwaredu'r sylwedd a atafaelwyd neu ei roi i'r heddlu ar gyfer cynnal mwy y ymchwiliadau (dilyn gweithdrefn gwaredu sylwedd a atafaelwyd).
10. Rhoi addysg i ddisgyblion eraill os bydd angen.
11. Cwblhau ffurflen cofnodi digwyddiad.
12. Cymhwyso sancsiynau i'r disgybl.
13. Atgyfeirio at yr YPSMS.
14. Hysbysu'r ALI a'r llywodraethwyr os bydd angen.

datgelu camddefnyddio sylweddau

Os bydd disgybl yn datgelu ei fod yn camddefnyddio sylwedd NEU bod disgybl yn datgelu bod rhywun arall sy'n camddefnyddio sylweddau yn effeithio arnynt:

1. Hysbyswch yr arweinydd.
2. Ystyriwch geirwiredd yr adroddiad yn ogystal â materion cyfrinachedd, sylweddau dan sylw - swm, statws cyfreithiol, risg, oed y disgybl, cymhelliant, lefel y defnydd, hanes personol, amgylchiadau personol diweddar etc.
3. Trafodwch â'r disgybl.
4. Trafodwch y defnydd â rhiant/gofalwr gan roi blaenoriaeth i ddiogelu a diogelwch y disgybl a chyflawni anghenion llesiant.
5. Atgyfeirio'n eiddo at YPSMS yn cynnwys Hidden Harm a Families Matter 2

Gwybodaeth am Ddiogelwch - Toddyddion

Mae bywyd y person mewn perygl neu mae disgybl mewn perygl o achosi niwed difrifol i eraill.

Mae'n RHAID i ddefnyddio toddyddion gael ei ystyried yn flaenoriaeth ac mae'n RHAID gwneud atgyfeiriad ar yr un diwrnod â'r digwyddiad i'r YPSMS gyda'r pennawd 'Defnydd Brys o Ddoddyddion'.

Defnyddio Toddyddion

1. Cysylltu â'r swyddog cymorth cyntaf dynodedig er mwyn aros gyda'r disgybl oherwydd y gall fod angen sylw.
2. Os yw o dan ddylanwad toddydd, tynnwch y disgybl o'r sefyllfa prif lif a'i gludo i le tawel (nid uned cynhwysiant/ystafell dawel oherwydd nid cosb yw hyn).
3. Rhwch ddiod o ddŵr i'r disgybl a siarad yn dawel a phwylllog gyda nhw.
4. Ceisiwch gadarnhau pa doddydd a ddefnyddiwyd, faint ohono a phryd.
5. Os bydd y disgyblion yn cael anhawster anadlu, crychguriad yn y galon a chur pen/ meigrin, yn welw ac yn anodd ei ddeall neu'n ymddwyn yn anarferol ac yn wynebu risg, ceisiwch sylw meddygol h.y. ambiwlans.
6. Os bydd y disgybl yn llewygu neu'n coc yn anymwybodol, gosodwch ef yn yr ystum adfer a ffonio 999 gan ddweud beth wy'r sefyllfa a beth a gymerwyd.

Datgelu camddefnyddio toddyddion

1. Os nad yw'r disgybl o dan ddylanwad toddydd ond ei fod wedi datgelu ei fod wedi defnyddio toddydd; ewch ag ef i le mwy preifat a gofyn iddo drafod pa mor rheolaidd mae'n defnyddio toddyddion a beth yw lefel y defnydd.
2. Mewn modd dawel, archwiliwch eu rhesymau dros eu defnyddio ac awgrymwch gyfarfod ag un o weithwyr YPSMS - eglurwch beryglon defnyddio toddyddion h.y. marwolaeth yn y fan a'r lle (heb godi ofn gormodol) a bod angen iddynt siarad â gweithiwr arbenigol ynghylch hynny.
3. Os bydd y disgybl hwnnw yn gwrthod cyfarfod â'r YPSMS, gofynnwch a fyddai'n iawn i chi siarad â'r YPSMS a chael cyngor ynghylch y ffyrdd y gallent (yr ysgol) gynorthwyo'r person ifanc hwnnw heb iddo orfod cyfarfod yr YPSMS ar hyn o bryd.

Digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau yn ymwneud â staff

1. Hysbyswch yr arweinydd.
2. Os yw dan ddylanwad, gofynnwch i swyddog cymorth cyntaf roi triniaeth fel sy'n briodol. Ceisiwch gymorth meddygol os bydd angen.
3. Os bydd dan ddylanwad neu yn meddu ar gyffuriau neu alcohol, ynyswch yr aelod staff oddi wrth y disgyblion er mwyn sicrhau eu diogelwch.
4. Gweithiwch yn unol â pholisi ysgol/Sir Ddinbych mewn perthynas â digwyddiadau sy'n ymwneud â staff.
5. Cwblhau ffurflen cofnodi digwyddiad.

Darganfod Cyfarpar Cyffuriau ar Dir yr Ysgol

1. Hysbyswch yr arweinydd.
2. Rhewch y cyfarpar mewn bocs offer miniog gan ddefnyddio menig a gefel fach.
3. Cysylltwch â'r Gwasanaethau Amgylcheddol ar 01824 712102 i wagio'r bocs.
4. Hysbyswch yr SCPO os bydd angen.
5. Cwblhau ffurflen cofnodi digwyddiad.
6. Atgyfnerthu negeseuon addysgol priodol os bydd angen.

Digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau pan fo amheuaeth ynghylch cyflenwi yn y gymuned leol neu bryderon ynghylch cynhyrchion ffug

1. Hysbyswch yr arweinydd.
2. Cysylltwch â'r SCPO.
3. Cysylltwch â safonau Masnach ar 01824 706057 os tybir bod yr achos yn ymwneud ag alcohol neu dybaco ffug.
4. Cwblhau ffurflen cofnodi digwyddiad.

Digwyddiadau o gamddefnyddio sylweddau yn ymwneud ag oedolion eraill

1. Hysbyswch yr arweinydd.
2. Peidiwch â rhyddhau'r disgybl i ofal y rhiant/gofalwr os yw'r rhiant/gofalwr dan ddylanwad neu'n bwriadu gyrru; cysylltwch â'r unigolion cyswllt eraill sydd wedi eu henwi i ddod i nôl y disgybl yn hytrach na'r rhiant/gofalwr. Os bydd y rhiant/gofalwr yn bod yn ymosodol, ffoniwch 999.
3. Dilynwch gweithdrefn ddiogelu'r ysgol os yw'n briodol os yw'r rhiant/gofalwr o dan ddylanwad.
4. Os gwneir honiadau na phrofwyd ynghylch meddiant, defnyddio neu gyflenwi, casglwch dystiolaeth a monitro'r sefyllfa, cysylltwch â'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Heddlu os amheuir bod yr achos yn ymwneud â chyffuriau anghyfreithlon neu ymddygiad troseddol, neu 999 os bydd y rhiant/anfalwr yn ymosodol.

Darganfod Sylweddau ar Dir yr Ysgol

1. Hysbyswch yr arweinydd.
2. Sicrhewch y bydd aelod arall o'r staff yn dyst i atafaelu'r sylwedd.
3. Atafaelu'r sylwedd a'i roi mewn bag.
4. Peidiwch â cheisio dadansoddi na blasu unrhyw sylwedd anhysbys o dan unrhyw amgylchiadau.
  - Alcohol - bydd yn cael ei dywallt a bydd y cynhwysydd yn cael ei daflu.
  - Tybaco - bydd yn cael ei ddinistrio a'i daflu.
  - E-sigarennau - bydd yn cael ei ddinistrio a'i daflu.
  - Cyffuriau anghyfreithlon, cyffuriau sy'n ymddangos o'r newydd, sylweddau ansefydlog - storiwch y sylwedd mewn lleoliad addas (sêff yn ddelfrydol) ym mhresenoldeb tyst. Cysylltwch â'r SCPO ar gyfer eu gwaredu ac i gael cyngor ynghylch camau ar gyfer y dyfodol. Os na fydd yr SCPO ar gael - cysylltwch â'r heddlu lleol. Eglurwch y sefyllfa a gofyn am rif digwyddiad.
5. Gellir anfon y sylwedd at wedinos.org ar gyfer ei ddadansoddi.
6. Bydd ffurflen cofnodi digwyddiad yn cael ei llenwi, yn egluro sut y cafwyd gwared â'r sylwedd, a bydd yn cynnwys llofnodion tystion.
7. Atgyfnerthu negeseuon addysgol priodol os bydd angen.

SANCSIYNAU AG GYFER DISGYBLION SY’N CAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - DIODYDD EJNI

	Trosedd	Sanctiwn	Gweithredoedd
Defnydd, meddiant, cyflenwi	Unrhyw un	Diodydd egni na chaniateir yn yr ysgol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Atafaelwch y ddiod egni a'i waredu. 2. Ffoniwch y rhieni i'w hysbysu bod y ddiod egni wedi cael ei atafaelu ac amlinellu'r pryderon mewn perthynas â defnyddio'r diodydd yma.

SANCSIYNAU AG GYFER DISGYBLION SY'N CAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - SIGARENNAU NEU E-SIGARENNAU

- Bydd disgrisiwn yr UDRh yn cael ei gymhwyso pan ddefnyddir dyfais therapi nicotin fel rhan o raglen rhoi'r gorau, a chynhwysir hynny yn rhan o'r asesiad risg.
- Os amheuir bod yr e-sigarét yn cynnwys sylwedd seicoactif, dylid dilyn y drefn mewn perthynas â Chyffuriau Anghyfreithlon.
- Cydnabyddir y gall sylweddau arwain at newid ymddygiad. Gellir delio â'r ymddygiadau hyn rwy ddefnyddio'r Polisi Ymddygiad. Ni fydd y ffaith y gallai'r sylweddau fod wedi achosi'r ymddygiadau hyn yn cael eu hystyried fel ffactor lliniarol.
- **DILYNWCH Y SIARTIAU LLIF AR GYFER POB DIGWYDDIAD**

	Trosedd	Sanctsiwn	Gweithredoedd
Defnyddiwch	1af	Llythyr ysgrifenedig i'r cartref	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 1 a llenyddiaeth am ysmegu ac e-sigarennau a gwasanaethau rhoi'r gorau. 2. Cynigiwch gyngor rhoi'r gorau gan y nyrs ysgol neu atgyfeirio at http://www.helpmequit.wales/ 3. Pecyn addysg i'r disgybl
	2il	Cadw	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 2 a llenyddiaeth am ysmegu ac e-sigarennau a gwasanaethau rhoi'r gorau. 2. Cynigiwch gyngor rhoi'r gorau gan y nyrs ysgol neu atgyfeirio at http://www.helpmequit.wales/ 3. Pecyn addysg i'r disgybl
	Ailadrodd	Cyfnod o wahardd mewnol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 3 a llenyddiaeth am ysmegu ac e-sigarennau a gwasanaethau rhoi'r gorau. 2. Cynigiwch gyngor rhoi'r gorau gan y nyrs ysgol neu atgyfeirio at http://www.helpmequit.wales/ 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol gyda'r disgybl a'r rhiant/gofalwr er mwyn trafod strategaethau rhoi'r gorau. Gellid cynnwys y nyrs ysgol.
Cyflenwi (nid rhannu) Os bydd cyflenwi yn cynnwys gorfodi neu fwlio, mae'n rhaid cyfeirio at y Polisi Ymddygiad a'r	1af	Cadw	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 4 a llenyddiaeth am ysmegu ac e-sigarennau a gwasanaethau rhoi'r gorau. 2. Cynigiwch gyngor rhoi'r gorau gan y nyrs ysgol neu atgyfeirio at http://www.helpmequit.wales/ 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr. Swyddog Heddlu Cymunedol yr Ysgol yn cael ei gynnwys.
	2il	Cyfnod o wahardd mewnol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 5 a llenyddiaeth am ysmegu ac e-sigarennau a gwasanaethau rhoi'r gorau. 2. Cynigiwch gyngor rhoi'r gorau gan y nyrs ysgol neu atgyfeirio at http://www.helpmequit.wales/

Polisi Gwrthfwlio.			3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr. Swyddog Heddlu Cymunedol yr Ysgol yn cael ei gynnwys.
	Ailadrodd	Gwaharddiad cyfnod penodol	1. Anfonwch lythyr safonol 6 a llenyddiaeth am ysmegu ac e-sigarennau a gwasanaethau rhoi'r gorau. 2. Cynigiwch gyngor rhoi'r gorau gan y nyrs ysgol neu atgyfeirio at http://www.helpmequit.wales/ 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr. Swyddog Heddlu Cymunedol yr Ysgol yn cael ei gynnwys. 5. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio.

*Gallai'r cyfarfod ailintegreiddio â'r rhieni drafod y strategaethau canlynol (gallai gynnwys y Nyrs ysgol neu'r Heddlu)

- Cynllun Cymorth Bugeiliol
- Pwyllgor y Llywodraethwyr a chontract
- Gwybodaeth a chyngor ar gamddefnyddio sylweddau a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael.
- Cynnig sesiwn cymorth gydag aelod staff priodol ar y diwrnod dychwelyd i'r ysgol.
- Cynnig atgyfeirio dilynol at Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc
- Atgyfeirio at wasanaethau eraill o bosibl
- Gwasanaeth Atal o bosibl

SANCSIYNAU AG GYFER DISGYBLION SY'N CAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - ALCOHOL

- Cydnabyddir y gall sylweddau arwain at newid ymddygiad. Gellir delio â'r ymddygiadau hyn rwy ddefnyddio'r Polisi Ymddygiad. Ni fydd y ffaith y gallai'r sylweddau fod wedi achosi'r ymddygiadau hyn yn cael eu hystyried fel ffactor lliniarol.
- Ni all unrhyw ddisgybl sydd dan ddylanwad unrhyw sylwedd aros ar safle'r ysgol. Efallai y byddant angen sylw meddygol brys neu fydd raid i'r rhiant/gofalwr eu nôl o'r ysgol ar unwaith.
- NODER: gellir darparu ymyrraeth 5 diwrnod gyda Barnardos fel dewis amgen i waharddiad (ond nid yn ogystal â gwaharddiad).
- **DILYNWCH Y SIARTIAU LLIF AR GYFER POB DIGWYDDIAD**

Sylwedd	Trosedd	Sanctsiwn	Gweithredoedd
Meddiant neu ddefnydd	1af	Gwaharddiad mewnol 1 diwrnod Os bydd y digwyddiad yn ymwneud â phroblem ymddygiad arwyddocaol, gallai'r polisi ymddygiad (gwahardd) fod yn gymwys	1. Anfonwch lythyr safonol 7 a llenyddiaeth ynghylch alcohol a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Atgyfeirio at YPSMS. 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr a'r YPSMS.
	2il	Gwaharddiad mewnol 2 diwrnod Os bydd y digwyddiad yn ymwneud â phroblem ymddygiad arwyddocaol, gallai'r polisi ymddygiad (gwahardd) fod yn gymwys	1. Anfonwch lythyr safonol 8 a llenyddiaeth ynghylch alcohol a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Atgyfeirio at YPSMS. 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr a'r YPSMS.
	Ailadrodd	Gwaharddiad cyfnod penodol 1 diwrnod Os bydd y digwyddiad yn ymwneud â phroblem ymddygiad arwyddocaol, gallai'r polisi ymddygiad (gwahardd) fod yn gymwys	1. Anfonwch lythyr safonol 9 a llenyddiaeth ynghylch alcohol a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Atgyfeirio at YPSMS. 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr a'r YPSMS. 5. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio.
Cyflenwi	1af	Gwaharddiad cyfnod penodol 1 diwrnod Os bydd y digwyddiad yn ymwneud â phroblem ymddygiad arwyddocaol, gallai'r polisi ymddygiad (gwahardd) fod yn gymwys	1. Anfonwch lythyr safonol 10 a llenyddiaeth ynghylch alcohol a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Atgyfeirio at YPSMS. 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr a'r YPSMS. 5. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio.

	Ailadrodd	Gwaharddiad cyfnod penodol 2 diwrnod Os bydd y digwyddiad yn ymwneud â phroblem ymddygiad arwyddocaol, gallai'r polisi ymddygiad (gwahardd) fod yn gymwys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 11 a llenyddiaeth ynghylch alcohol a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Atgyfeirio at YPSMS. 3. Pecyn addysg gyda'r disgybl 4. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr a'r YPSMS. 5. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio.
Datgeliad		Ddim yn berthnasol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os bydd person ifanc yn gwneud datgeliad ynghylch camddefnyddio alcohol, dylid atgyfeirio'n syth at YPSMS.

*Gallai'r cyfarfod ailintegreiddio â'r rhieni drafod y strategaethau canlynol (gallai gynnwys YPSMS, y Nyrs ysgol neu'r Heddlu)

- Cynllun Cymorth Bugeiliol
- Pwyllgor y Llywodraethwyr a chontract
- Gwybodaeth a chyngor ar gamddefnyddio sylweddau a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael.
- Cynnig sesiwn cymorth gydag aelod staff priodol ar y diwrnod dychwelyd i'r ysgol.
- Cynnig atgyfeirio dilynol at Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc
- Atgyfeirio at wasanaethau eraill o bosibl
- Gwasanaeth Atal o bosibl

SANCSIYNAU AR GYFER DISGYBLION SY’N CAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - CYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY’N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD)

- Cydnabyddir y gall sylweddau arwain at newid ymddygiad. Gellir delio â'r ymddygiadau hyn rwy ddefnyddio'r Polisi Ymddygiad. Ni fydd y ffaith y gallai'r sylweddau fod wedi achosi'r ymddygiadau hyn yn cael eu hystyried fel ffactor lliniarol.
- Ni all unrhyw ddisgybl sydd dan ddylanwad unrhyw sylwedd aros ar safle'r ysgol. Efallai y byddant angen sylw meddygol brys neu fydd raid i'r rhiant/gofalwr eu nôl o'r ysgol ar unwaith.
- NODER: gellir darparu ymyrraeth 5 diwrnod gyda Barnardos fel dewis amgen i waharddiad (ond nid yn ogystal â gwaharddiad).
- **DILYNWCH Y SIARTIAU LLIF AR GYFER POB DIGWYDDIAD**

	Trosedd	Sanctsiwn	Gweithredoedd
Meddiant neu ddefnydd	1af	Gwaharddiad cyfnod penodol 1 diwrnod Oni bai fod ymddygiad yn gwarantu cyfnod hirach (polisi ymddygiad SYLWER: Gellid cael mynediad at ymyrraeth 5 diwrnod gan YPSMS	1. Anfonwch lythyr safonol 12 a llenyddiaeth ynghylch y sylwedd dan sylw a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Trafod gyda'r Heddlu. 3. Atgyfeirio at YPSMS / pecyn addysg gyda'r disgybl. 4. Cyfarfod gorfodol i'w gynnal yn ystod cyfnod ynysu gyda'r disgybl, rhiant/gofalwr, cynrychiolydd ysgol, llywodraethwr, awdurdod lleol, YPSMS (hanfodol), yr Heddlu a phartneriaid eraill. 5. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio.
	2il	Gwaharddiad cyfnod penodol 3 diwrnod Oni bai fod ymddygiad yn gwarantu cyfnod hirach (polisi ymddygiad SYLWER: Gellid cael mynediad at ymyrraeth 5 diwrnod gan YPSMS	1. Anfonwch lythyr safonol 13 a llenyddiaeth ynghylch y sylwedd dan sylw a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Trafod gyda'r Heddlu. 3. Atgyfeirio parhaus at YPSMS / pecyn addysg gyda'r disgybl. 4. Cyfarfod gorfodol i'w gynnal yn ystod cyfnod ynysu gyda'r disgybl, rhiant/gofalwr, cynrychiolydd ysgol, llywodraethwr, awdurdod lleol, YPSMS (hanfodol), yr Heddlu a phartneriaid eraill. 5. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio.
	3ydd	Gwaharddiad cyfnod penodol 5 diwrnod Oni bai fod ymddygiad yn gwarantu cyfnod hirach (polisi ymddygiad SYLWER: Gellid cael mynediad at ymyrraeth 5 diwrnod gan YPSMS	1. Anfonwch lythyr safonol 14 a llenyddiaeth ynghylch y sylwedd dan sylw a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Trafod gyda'r Heddlu. 3. Atgyfeirio parhaus at YPSMS / pecyn addysg gyda'r disgybl. 4. Sefydlu contract ymddygiad. 5. Cyfarfod gorfodol i'w gynnal yn ystod cyfnod ynysu gyda'r disgybl, rhiant/gofalwr, cynrychiolydd ysgol, llywodraethwr, awdurdod lleol, YPSMS (hanfodol), yr Heddlu a phartneriaid eraill. 6. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio.

	4ydd	Gwaharddiad parhaol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cyfeirio at weithdrefnau mewn perthynas â gwaharddiad parhaol a chysylltu â Swyddog Cynhwysiant Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych i drafod y mater. 2. Gwaith/atgyfeirio parhaus â'r YPSMS.
Cyflenwi	1af	<p>Gwaharddiad cyfnod penodol 5 diwrnod wrth ddisgwyl am ymchwiliad pellach</p> <p>Oni bai fod ymddygiad yn gwarantu cyfnod hirach/gwaharddiad parhaol (polisi ymddygiad)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 15 at y rhiant/gofalwr a llenyddiaeth ynghylch y sylwedd dan sylw a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Ysgol i weithio â'r Heddlu, awdurdod lleol a'r YPSMS. 3. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio. 4. Bydd YPSMS yn darparu ymyrraeth er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau o gyflenwi (gallai hynny gynnwys gweithio â'r Heddlu a'r Tîm Rhwystro ac Atal.)
	Ailadrodd	Ysgol i drafod y mater â'r awdurdod lleol. Gallai arwain at waharddiad parhaol.	
Datgeliad	Ddim yn berthnasol	Ddim yn berthnasol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os bydd person ifanc yn gwneud datgeliad ynghylch camddefnyddio cyffuriau, dylid atgyfeirio'n syth at YPSMS.

*Gallai'r cyfarfod ailintegreiddio â'r rhieni drafod y strategaethau canlynol (gallai gynnwys YPSMS, y Nyrs ysgol neu'r Heddlu)

- Cynllun Cymorth Bugeiliol
- Pwyllgor y Llywodraethwyr a chontract
- Gwybodaeth a chyngor ar gamddefnyddio sylweddau a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael.
- Cynnig sesiwn cymorth gydag aelod staff priodol ar y diwrnod dychwelyd i'r ysgol.
- Cynnig atgyfeirio dilynol at Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc
- Atgyfeirio at wasanaethau eraill o bosibl
- Gwasanaeth Atal o bosibl

SANCSIYNAU AR GYFER DISGYBLION SY'N CAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - CYFFURIAU A RAGNODIR A CHYFFURIAU DROS Y COWNTER

- Cydnabyddir y gall sylweddau arwain at newid ymddygiad. Gellir delio â'r ymddygiadau hyn rwy ddefnyddio'r Polisi Ymddygiad. Ni fydd y ffaith y gallai'r sylweddau fod wedi achosi'r ymddygiadau hyn yn cael eu hystyried fel ffactor lliniarol.
- Ni all unrhyw ddisgybl sydd dan ddylanwad unrhyw sylwedd aros ar safle'r ysgol. Efallai y byddant angen sylw meddygol brys neu fydd raid i'r rhiant/gofalwr eu nôl o'r ysgol ar unwaith.
- NODER: gellir darparu ymyrraeth 5 diwrnod gyda Barnardos fel dewis amgen i waharddiad (ond nid yn ogystal â gwaharddiad).
- **DILYNWCH Y SIARTIAU LLIF AR GYFER POB DIGWYDDIAD**

Sylwedd	Trosedd	Sanctsiwn	Gweithredoedd
Meddiant neu ddefnydd	1af	Ddim yn berthnasol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Delio â'r mater yn unol â pholisi rheoli anghenion gofal iechyd disgyblion yr ysgol. 2. Amheuaeth o ddibyniaeth neu gamddefnyddio, atgyfeirio'r person ifanc at yr YPSMS.
Cyflenwi	1af	<p>Bydd y sanctsiynau yn dibynnu ar amgylchiadau a bydd yn cynnwys ymyrraeth gyda'r YPSMS.</p> <p>Dilyn 'cyflenwi' cyffuriau anghyfreithlon, sylweddau seicoactif newydd, sylweddau ansefydlog, a steroid a chyffuriau sy'n gwella delwedd (SIEDS) os bydd cyflenwi cyffuriau rhagnodol yn digwydd.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anfonwch lythyr safonol 15 at y rhiant/gofalwr a llenyddiaeth ynghylch y sylwedd dan sylw a Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc (YPSMS). 2. Ysgol i weithio â'r Heddlu, awdurdod lleol a'r YPSMS. 3. Cyfarfod ffurfiol â'r disgybl a rhiant/gofalwr ynghylch ailintegreiddio. 4. Bydd YPSMS yn darparu ymyrraeth er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau o gyflenwi (gallai hynny gynnwys gweithio â'r Heddlu a'r Tîm Rhwystro ac Atal.)
	Ailadrodd	Ysgol i drafod y mater â'r awdurdod lleol. Gallai arwain at waharddiad parhaol.	
Datgeliad	Ddim yn berthnasol	Ddim yn berthnasol	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os bydd person ifanc yn gwneud datgeliad ynghylch camddefnyddio/dibyniaeth ar gyffuriau rhagnodol neu gyffuriau dros y cownter, dylid atgyfeirio'n syth at YPSMS.

*Gallai'r cyfarfod ailintegreiddio â'r rhieni drafod y strategaethau canlynol (gallai gynnwys YPSMS, y Nyrs ysgol neu'r Heddlu)

- Cynllun Cymorth Bugeiliol
- Pwyllgor y Llywodraethwyr a chontract
- Gwybodaeth a chyngor ar gamddefnyddio sylweddau a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael.
- Cynnig sesiwn cymorth gydag aelod staff priodol ar y diwrnod dychwelyd i'r ysgol.
- Cynnig atgyfeirio dilynol at Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc

- Atgyfeirio at wasanaethau eraill o bosibl
- Gwasanaeth Atal o bosibl

Atodiad 2

Digwyddiad o Gamddefnyddio Sylweddau

Ffurflen Gofnodi

Cofnod o Ddigwyddiadau sy'n Gysylltiedig â Chamddefnyddio Sylweddau (yn cynnwys ymysgu) ATODER i'r SIMS pan fo'n bosibl ac i gofnod y disgybl

Pobl sy'n ymwneud â'r digwyddiad

Enw'r Disgybl	Dosbarth	Aildroeddu Y/N
Enwau Tystion	Staff/asiantaethau eraill	

Math o Ddigwyddiad

Defnyddio neu gyflenwi sigarennau/e-sigarennau ar safle'r ysgol	✓
Cyffuriau, cyfarpar cyffiau neu ysbwriel cyffuriau wedi eu darganfod ar neu yn agos i safle'r ysgol.	
Disgyblion neu rieni/gofalwyr yn meddu ar sylweddau ar safle'r ysgol, taith neu drafnidiaeth ysgol.	
Disgyblion neu rieni/gofalwyr yn camddefnyddio sylweddau ar safle'r ysgol, taith neu drafnidiaeth ysgol.	
Disgyblion neu rieni/gofalwyr yn gwerthu neu'n cyflenwi sylweddau/tybaco/e-sigarennau ar safle'r ysgol, taith neu drafnidiaeth ysgol.	
Disgybl yn datgelu ei fod yn camddefnyddio sylweddau yn ystod a thu allan i weithgareddau'r ysgol.	
Amheuaeth o gamddefnyddio sylweddau yn ystod a thu allan i weithgareddau'r ysgol	
Symptom o gamddefnyddio sylweddau	
Honiad o gamddefnyddio sylweddau yn ystod a thu allan i weithgareddau'r ysgol	
Rhiant/gofalwr dan ddylanwad wrth ddod i nôl disgybl	
Rhiant/gofalwr yn mynegi pryderon am ddisgybl	
Disgybl yn datgelu bod ei rieni/gofalwr yn camddefnyddio sylweddau	

Disgrifiad o'r Digwyddiad

Dyddiad	Gall yr amser	Lleoliad	Sylwedd(au) dan sylw	
Disgrifiad o'r digwyddiad yn cynnwys disgrifiad o unrhyw symptomau, beth a welwyd neu a ddwedwyd a'r camau a gymerwyd....				
Triniaeth cymorth cyntaf wedi ei roi ☐ Do ☐ Naddo	Gan bwy		Pa driniaeth a roddwyd	
Galwyd am ambiwlans ☐ Do ☐ Naddo	Gan bwy		Faint o'r gloch	
A gynhaliwyd unrhyw chwiliadau? ☐ Do ☐ Naddo	Gan bwy		Disgrifiad	Enwau Tystion
Sylweddau wedi eu hatafael ☐ Do ☐ Naddo	Gan bwy		Ble y'u storiwyd	Enwau tystion/Llofnodion
Sut y gwaredwyd y sylweddau ☐ Ddim yn berthnasol ☐ Toiled/sinc ☐ Casglwyd gan riant/gofalwr ☐ Casglwyd gan yr Heddlu	Gan bwy		Dyddiad ac amser	Enwau tystion/Llofnodion Llofnod yr Heddlu
A hysbyswyd y rhieni/gofalwyr. ☐ Do ☐ Naddo	Gan bwy		Enw'r rhiant/gofalwr	Dyddiad ac amser
Pwy arall a hysbyswyd am y digwyddiad	☐ Yr Heddlu ☐ Pennaeth ☐ Tiwtor Blwyddyn		☐ Arweinydd Sylweddau'r Ysgol ☐ Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ☐ Arall _____	
Tynnwyd y disgybl allan o'r ysgol ☐ Do ☐ Naddo	Casglwyd gan			Faint o'r gloch

Ffurflen wedi ei llenwi gan

Enw	Llofnod	Dyddiad
-----	---------	---------

Cofnod o Gamau Dilynol i Ddigwyddiadau Cysylltiedig â Chamddefnyddio Sylweddau

Sancsiwn a roddwyd i'r disgybl/disgyblion

Sancsiwn	Dyddiad /amser cychwyn	Dyddiad /amser gorffen
Llythyr wedi ei anfon i'r rhieni/gofalwyr ☐ Do ☐ Naddo	Dyddiad	Gan bwy
Mwy o sancsiynau yn dilyn ymchwiliadau / cyfarfodydd ailintgreiddio		

Digwyddiadau Ysmygu ac E-sigarennau yn Unig

Tafleini gwybodaeth a gwybodaeth lafar wedi eu rhoi i'r disgybl ☐ Do ☐ Naddo Gwybodaeth am gymorth rhoi'r gorau i ysmegu wedi ei rhoi i'r disgybl ☐ Do ☐ Naddo	Gan bwy	Llofnod y disgybl
---	---------	-------------------

Cyfarfod Ailintgreiddio (os yn berthnasol)

Llythyr Ailintgreiddio wedi ei anfon? ☐ Do ☐ Naddo	Gan bwy	Dyddiad anfon	
Pwy oedd yn bresennol (rhoch enwa phwy ydynt)			
Dyddiad y Cyfarfod	Amser y cyfarfod	Lleoliad	
Pyntiau trafod allweddol y cyfarfod a'r camau / cymorth cytunedig			
Camau (✓)	Pwy	Manylion	
☐ Tafleini a gwybodaeth lafar am sylweddau wedi eu rhoi			
☐ Gwybodaeth am wasanaeth cymorth wedi ei rhoi			
☐ Cynllun Cymorth Bugeiliol			
☐ Atgyfeirio at wasanaethau eraill (✓)			
☐ Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc			
☐ Atgyfeiriad PAD			
☐ Gwasanaethau Cymdeithasol			
☐ Arall _____			
A drefnwyd sesiwn cymorth gydag aelod staff ar ddiwrnod dychwelyd i'r ysgol? ☐ Do ☐ Naddo	Dyddiad ac amser a gynlluniwyd	Gan bwy?	A gynhaliwyd y sesiwn? ☐ Do ☐ Naddo Os gwrthododd y disgybl, mae'n rhaid iddynt lofnodi yma _____
A gynlluniwyd cyfarfod dilynol? ☐ Do ☐ Naddo	Dyddiad ac amser a gynlluniwyd	Gan bwy?	A gynhaliwyd y sesiwn?

Datganiad Disgybl a Rhieni/Gofalwr

Rydym yn cytuno bod hwn yn gofnod cywir o'r drafodaeth a gynhaliwyd ac yn cadarnhau ein bod wedi derbyn copi o'r ffurflen hon

Enw'r Disgybl	Llofnod	Dyddiad
Enw Rhiant/Gofalwr	Llofnod	Dyddiad

Enw Staff yr Ysgol	Llofnod	Dyddiad
Arall....	Llofnod	Dyddiad

Atodiad 3

Digwyddiad o Gamddefnyddio Sylweddau

Llythyr i rieni/gofalwyr

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET TROSEDD GYNTAF

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd tybaco / e-sigarennau.

Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol. Roeddem yn teimlo ei bod yn bwysig ein bod yn eich hysbysu am y digwyddiad hwn yn brydlon.

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at waharddiad.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol ysmegu / effeithiau posibl defnyddio e-sigarennau ar ei iechyd, a'r gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu sydd ar gael er mwyn cefnogi ymdrechion i roi'r gorau i ysmegu. Os dymunwch drafod mwy ar y mater gallwch gysylltu â'r nyrs ysgol neu 'Help Me Quit' ar 0800 08502219; www.helpmequit.wales.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

_____

Yn gywir

XXXX

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET AIL DROSEDD

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd tybaco / e-sigarennau.

Hon yw ail drosedd eich plentyn. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad bydd eich plentyn yn cael ei gadw am gyfnod yn yr ysgol.

Dyddiad /amser cadw yn yr ysgol. _____

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at waharddiad.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol ysmegu / effeithiau posibl defnyddio e-sigarennau ar ei iechyd, a'r gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu sydd ar gael er mwyn cefnogi ymdrechion i roi'r gorau i ysmegu. Os dymunwch drafod mwy ar y mater gallwch gysylltu â'r nyrs ysgol neu 'Help Me Quit' ar 0800 08502219; www.helpmequit.wales .

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET TROSEDD A AILADRODDIR

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd tybaco / e-sigarennau.

Mae hon yn drosedd a ailadroddir. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad bydd eich plentyn yn derbyn cyfnod o waharddiad mewnol.

Dyddiad y gwaharddiad mewnol: _____

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at waharddiad.

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol ysmegu / effeithiau posibl defnyddio e-sigarennau ar ei iechyd, a'r gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu sydd ar gael er mwyn cefnogi ymdrechion i roi'r gorau i ysmegu. Os dymunwch drafod mwy ar y mater gallwch gysylltu â'r nyrs ysgol neu 'Help Me Quit' ar 0800 08502219; www.helpmequit.wales.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

_____

Yn gywir

XXXX

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET (CYFLENWI) TROSEDD GYNTAF

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd tybaco / e-sigarennau.

Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad bydd eich plentyn yn cael ei gadw am gyfnod yn yr ysgol.

Dyddiad /amser cadw yn yr ysgol: _____

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at waharddiad.

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol ysmegu / effeithiau posibl defnyddio e-sigarennau ar ei iechyd, a'r gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu sydd ar gael er mwyn cefnogi ymdrechion i roi'r gorau i ysmegu. Os dymunwch drafod mwy ar y mater gallwch gysylltu â'r nyrs ysgol neu 'Help Me Quit' ar 0800 08502219; www.helpmequit.wales.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXX

LLYTHYR SAFONOL 5 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET (CYFLENWI) AIL DROSEDD

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET (CYFLENWI) AIL DROSEDD

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd tybaco / e-sigarennau (cyflenwi).

Hon yw ail drosedd eich plentyn. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad bydd eich plentyn yn derbyn cyfnod o waharddiad mewnol.

Dyddiad y gwaharddiad mewnol: _____

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at waharddiad.

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (allai gynnwys yr Heddlu) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol ysmegu / effeithiau posibl defnyddio e-sigarennau ar ei iechyd, a'r gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu sydd ar gael er mwyn cefnogi ymdrechion i roi'r gorau i ysmegu. Os dymunwch drafod mwy ar y mater gallwch gysylltu â'r nyrs ysgol neu 'Help Me Quit' ar 0800 08502219; www.helpmequit.wales.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

LLYTHYR SAFONOL 6 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET (CYFLENWI) TROSEDD A AILADRODDIR

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG YSMYGU/E-SIGARET (CYFLENWI) TROSEDD A AILADRODDIR

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd tybaco / e-sigarennau (cyflenwi).

Mae hon yn drosedd a ailadroddir. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad mae eich plentyn wedi ei wahardd am gyfnod penodol o 1 diwrnod.

Dyddiad y gwaharddiad: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at fwy o waharddiadau.

Dymunwn i chi fynychu cyfarfod ailintegreiddio yn yr ysgol cyn i'ch plentyn ddychwelyd (efallai bydd yr Heddlu yn cael gwahoddiad):

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at fwy o waharddiadau.

A fyddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol ysmegu / effeithiau posibl defnyddio e-sigarennau ar ei iechyd, a'r gwasanaethau rhoi'r gorau i ysmegu sydd ar gael er mwyn cefnogi ymdrechion i roi'r gorau i ysmegu. Os dymunwch drafod mwy ar y mater gallwch gysylltu â'r nyrs ysgol neu 'Help Me Quit' ar 0800 08502219; www.helpmequit.wales.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

LLYTHYR SAFONOL 7 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL TROSEDD GYNTAF

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL TROSEDD GYNTAF

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd alcohol.

Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad mewnl o 1 diwrnod ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad mewnl: _____
_____

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at waharddiad.

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol alcohol ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____
_____

Yn gywir

XXXX

LLYTHYR SAFONOL 8 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL AIL DROSEDD

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL AIL DROSEDD

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd alcohol.

Hon yw ail drosedd eich plentyn. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol a Gwasanaethau Addysg a Phlant Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad mewnol o 2 diwrnod ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiadau'r y gwaharddiad mewnol: _____

Byddwn yn ystyried unrhyw ddigwyddiadau pellach o'r natur yma yn ddifrifol a gallai arwain at waharddiad.

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fyddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol alcohol ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

LLYTHYR SAFONOL 9 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL TROSEDD A AILADRODDIR

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL TROSEDD A AILADRODDIR

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd alcohol.

Mae hon yn drosedd a ailadroddir. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol AC Awdurdod Addysg Lleol Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad cyfnod penodol o 1 diwrnod ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fydddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol alcohol ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

_____

Yn gywir

XXXX

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL (CYFLENWI) TROSEDD GYNTAF

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd alcohol (cyflenwi).

Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol AC Awdurdod Addysg Lleol Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad cyfnod penodol o 1 diwrnod ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fyddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol alcohol ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD AG ALCOHOL (CYFLENWI) AIL DROSEDD

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Y sylwedd dan sylw oedd alcohol (cyflenwi).

Mae hon yn drosedd a ailadroddir. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol AC Awdurdod Addysg Lleol Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad cyfnod penodol o 2 ddiwrnod ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fydddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol alcohol ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

LLYTHYR SAFONOL 12 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY'N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) TROSEDD CYNTAF

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - CYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY'N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) TROSEDD CYNTAF

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Roedd hwn yn ddigwyddiad difrifol o gamddefnyddio sylweddau oedd yn ymwneud â _____

Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol AC Awdurdod Addysg Lleol Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad cyfnod penodol o 1 diwrnod/ymyrraeth 5 diwrnod, ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad/ymyrraeth: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc, yr Heddlu ac asiantaethau eraill) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fyddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol sylweddau ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

LLYTHYR SAFONOL 13 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY'N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) AIL DROSEDD

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - CYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY'N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) AIL DROSEDD

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Roedd hwn yn ddigwyddiad difrifol o gamddefnyddio sylweddau oedd yn ymwneud â _____

Hon yw ail drosedd eich plentyn. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol AC Awdurdod Addysg Lleol Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad cyfnod penodol o 3 diwrnod/ymyrraeth 5 diwrnod, ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad/ymyrraeth: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc, yr Heddlu ac asiantaethau eraill) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fyddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol sylweddau ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

LLYTHYR SAFONOL 14 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY'N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) TRYDEDD TROSEDD

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - CYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY'N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) TRYDEDD TROSEDD

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Roedd hwn yn ddigwyddiad difrifol o gamddefnyddio sylweddau oedd yn ymwneud â _____

Hon yw trydedd trosedd eich plentyn. Manylion am y digwyddiad:

Mae'r Ysgol AC Awdurdod Addysg Lleol Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad cyfnod penodol o 5 diwrnod/ymyrraeth 5 diwrnod, ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad/ymyrraeth: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc, yr Heddlu ac asiantaethau eraill) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fyddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol sylweddau ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

Yn gywir

XXXX

POLISI CAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU: LLYTHYR SAFONOL 15 - DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY’N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) (CYFLENWI) TROSEDD GYNTAF

Annwyl

DIGWYDDIAD YN YMWNEUD Â CHAMDDEFNYDDIO SYLWEDDAU - LLYTHYR SAFONOL 15 - CYFFURIAU ANGHYFREITHLON, SYLWEDDAU SEICOACTIF NEWYDD, SYLWEDDAU ANSEFYDLOG, A STEROID A CHYFFURIAU SY’N GWELLA DELWEDD (NA RAGNODWYD) (CYFLENWI) TROSEDD GYNTAF

Mae eich plentyn wedi bod y ymwneud â digwyddiad o gamddefnyddio sylweddau.

Roedd hwn yn ddigwyddiad difrifol o gamddefnyddio sylweddau oedd yn ymwneud â chyflenwi _____

_____

Manylion am y digwyddiad:

_____
_____
_____

Mae'r Ysgol AC Awdurdod Addysg Lleol Sir Ddinbych yn ystyried bod camddefnyddio sylweddau yn eithriadol ddifrifol ac o ganlyniad i'r digwyddiad hwn bydd eich plentyn yn derbyn gwaharddiad cyfnod penodol o 5 diwrnod/ymyrraeth 5 diwrnod tra'n disgwyl am ymchwiliadau pellach, ac atgyfeiriwyd y mater i Wasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc.

Dyddiad y gwaharddiad: _____ Dychwelyd i'r ysgol ar: _____

Rydym yn gofyn i chi fynychu cyfarfod (fydd yn cynnwys Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc, yr Heddlu ac asiantaethau eraill) i drafod y digwyddiad ar:

Dyddiad: _____ Amser: _____

Yn y cyfarfod hwn byddwn yn trafod sut mae helpu eich plentyn i reoli unrhyw broblemau sy'n gysylltiedig â chamddefnyddio sylweddau a'r cymorth y gallai'r ysgol a/neu wasanaethau eraill ei gynnig er mwyn atal mwy o ddigwyddiadau allai arwain at waharddiad.

A fyddech cystal â chadarnhau y byddwch yn mynychu'r cyfarfod hwn os gwelwch yn dda.

Mae eich plentyn wedi derbyn gwybodaeth am effeithiau negyddol sylweddau ar ei iechyd a'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael. Os dymunwch drafod mwy ar y mater hwn ar hyn o bryd gallwch gysylltu â Gwasanaeth Camddefnyddio Sylweddau Pobl Ifanc ar 01745 360084.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau pellach, cysylltwch â mi ar unwaith os gwelwch yn dda. _____

_____

Yn gywir

XXXX

_____

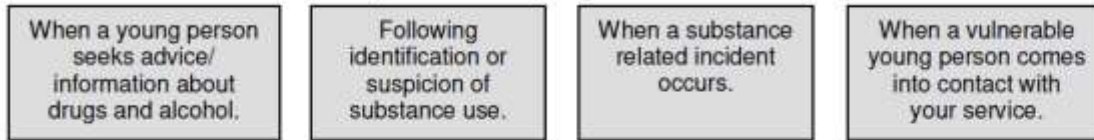
Atodiad 4

Ffurflen atgyfeirio at YPSMS

Offeryn Sgrinio

Barnardo's Conwy & Denbighshire Children & Young People's Substance Misuse Screening & Referral Tool

Step 1 – When you should screen for substance use

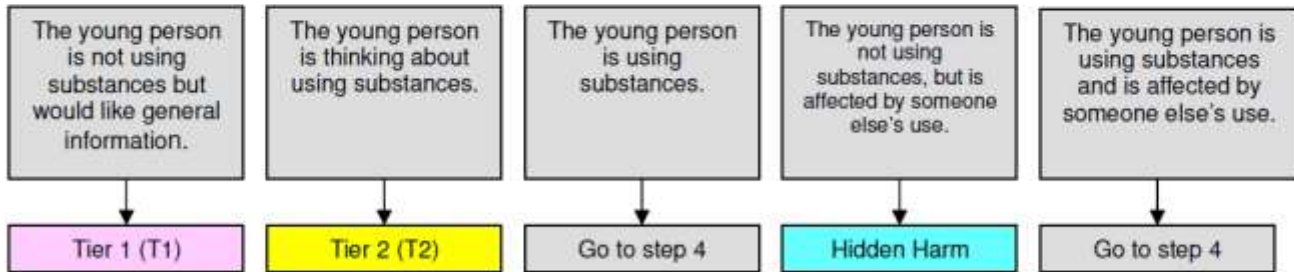

- For example:
- Homeless
  - Looked After
  - Young Carers
  - Young Offenders
  - Not Attending School

Step 2 - Confidentiality

Service confidentiality policy explained and inter-agency confidentiality form to be completed if necessary.

Step 3 – Why does the young person require information regarding substances?

Step 4 – What is the main substance the young person using?

Are the substances, which the young person uses, injected?	No					
	Yes	Refer to Tier 3				
		Weekly	Daily	Monthly	Occasionally	
		Alcohol	T2	T3	T2	T1
		Amphetamines	T2	T3	T2	T2
		Benzodiazepines	Tier 3			
		Cannabis	Tier 2			
		Cocaine	T2	T3	T2	T2
		Crack	Tier 3			
		Ecstasy	T2	T3	T2	T2
		GHB	T2	T3	T2	T2
		Heroin/Methadone	Tier 3			
		Ketamine	T2	T3	T2	T2
		LSD/ Magic Mushrooms	T2	T3	T2	T2
		Legal Highs	T2	T3	T2	T2
		MCAT/Cathinones	T2	T3	T2	T2
		Solvents	T2	T3	T2	T2
		Steroids	T2	T3	T2	T2
		Tobacco	Refer to General Practitioner (GP)			

<p>TIER 1 Education/Information</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ensure that young person has access to information/education. • For further information/advice contact PSHCE Co-ordinator in schools, Barnardos CYPSMS Schools Worker, or School Nurse. <p>Contact details: Sarah Barnett - 01745817216</p>	<p>TIER 2 Targeted prevention and support for young people</p> <ul style="list-style-type: none"> • Refer to Barnardo's CYPSMS using standard referral form. • If known to Youth Offending Team (YOT), refer to YOT Substance Misuse Worker.. <p>Contact details: Giselle Moran - 01745817216</p>	<p>TIER 3/4 Service for problem substance use and access to specialised treatment services</p> <ul style="list-style-type: none"> • Refer to Barnardo's CYPSMS using standard referral form. <p>Contact details: Giselle Moran - 01745817216</p>	<p>Hidden Harm Service for children/young people who are affected by parental/carer substance misuse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Refer to Barnardo's CYPSMS Hidden Harm using standard referral form <p>Contact details: Noelle Kirk - 01745817216</p>
---	--	--	---

GUIDANCE NOTES

STEP 1 - When you should screen for substance use.

- Have you been approached by a young person requesting information about a particular substance?
- Do you suspect that a young person is involved in, or affected by substance use?
- Has substance use paraphernalia been found on your premises?
- Has a young person been identified as being intoxicated on your premises?
- Has a young person been found in possession of substance paraphernalia?
- Are you working with a young person who can be identified as 'vulnerable' to substance use?

If you can answer yes to any of these questions progress to Step 2

STEP 2 – Confidentiality.

Due to the sensitive nature of disclosures, or enquiries from young people regarding substance use, or substance related incidents, it is important that the young person has a clear understanding of information sharing procedures and possible action that may be taken following disclosure.

Failure to clarify such policies at this stage can discourage a young person from disclosing honestly, or result in disengagement from a potential referral.

Every young person's substance misuse practitioner will be bound by their organisation's confidentiality policy and this will be introduced to a young person on initial contact.

Remember all of us are duty bound by our child protection procedures.

STEP 3 - Why does the young person require information regarding substances?

The young person is not using substances but would like general information.

Generic information regarding substances is available from various sources, which can be easily accessed by face to face workers. If you feel unsure about the information you are providing, young person's substance misuse workers from all tiers are available for consultation without the need for a formal referral.

The young person is thinking about using substances.

If a young person discloses to you that they are considering, or intend to use a substance then a referral to a Tier 2 service is appropriate. Tier 2 workers will work with the young person to explore the reasons why they are thinking of using. This process will encourage the young person to examine their reasons for using, or thinking of using substances and the implications of such actions. This will enable the worker to provide the young person with accurate information regarding the legal status, physical and mental effects and to highlight the potential risks of substance use.

The young person is using substances.

When a young person discloses that they are using substances, referral to the appropriate service will be determined by the substance/s being used, the method of use and the frequency of use. (Step 4)

The young person is not using substances, but is affected by someone else's substance use.

For young people who are experiencing difficulties because of the substance use of a parent, sibling or friend, a referral to a Tier 2 service is appropriate. Tier 2 workers will provide the young person with accurate information about the substances in question and will provide ongoing support, where appropriate to the young person around the issue.

The young person is using substances and is affected by someone else's use.

If a young person is using them self and is also affected by other people's use, referral to the appropriate agency will be determined by the substances being used, the methods and frequency of use. (Step 4)

STEP 4 - What substance is the young person using?

If the young person is injecting any substance an automatic referral to Tier 3 services is appropriate. Tier 3 workers are able to provide the young person with safety information regarding intravenous substance use, clean injecting equipment and harm reduction information as part of an ongoing support package.

STEP 4 – Table.

Use this table to identify the appropriate referral pathway according to the substance/s being used and the frequency of use. If a young person presents complex issues around substance use e.g. the combined use of cannabis daily and heroin weekly, contact a Tier 2 or 3 worker to discuss the referral in more detail.

Definition of the Tiered Approach.

Tier 1: Universal – generic and primary services.

Tier 2: Youth orientated services offered by practitioners with drug and alcohol and youth specialist knowledge.

Tier 3: Services provided by specialist workers.

Tier 4: Residential and Inpatient Services (for example: residential detoxification).

Hidden Harm: Services for young people affected by parental/carer substance use/misuse

Cyfle Barnardo's Cymru

REFERRAL FORM

Please tick which of the following Projects you wish to refer into:

Universal Prevention Service (Tier 1)

Working with schools and any other groups, organisations, clubs, societies and locations where young people may meet up.

To disseminate and implement evidence based substance misuse education and prevention programmes. Providing training and support to teachers and community based youth workers.

Prevention, Early Intervention & Structured Treatment Service

Early intervention focused on ensuring that children and young people are kept safe. Working to increase children and young people's awareness of the harm associated with substance use, reduce drug and alcohol related offending, anti-social behaviour, and reduce the number of children and young people admitted to accident and emergency due to substance use.

Specialist substance misuse treatment for children and young people enabling them to reduce their drug/alcohol use or become drug/alcohol free. We also work to reduce the harm associated with the use of substances by children and young people.

Hidden Harm Service

Working to reduce the harm caused to children and young people by parental or carer substance use/misuse enabling children and young people of substance users to safely express their thoughts and feelings about their circumstances as well as increase their awareness of substances and substance use.

Families Matter 2 Project

Early intervention project working with parents/carers whose substance use/misuse impacts and impairs family functioning and where the health and development of children and young people is affected.

Referral Form

DETAILS OF REFERRER

Referred by:

Date:

Agency:

Tel no:

Job Title (or relationship to client):

Email:

Should appointments be made via yourselves as the referring Agency (please tick): Yes No

REFERRAL DETAILS

Full name of person(s) being referred (BLOCK CAPITALS):

Gender: Male Female

Date of birth:

Address:

Home Tel:

Mobile:

Postcode:

GP Name & Address (if known):

INFORMATION RELATING TO PERSON BEING REFERRED

Details of any known physical or mental health issues:

Details of drug/alcohol being used:

Age use started:

How much, how often, how is it taken?

Please give specific details of reason for referral:

What does the person being referred feel about their substance use/misuse? (do they want to make changes)

Other household members:	DOB:	Relationship:
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Are there any other agencies/professionals involved with the person(s) being referred? Yes No

If yes, please provide details:

Please provide details of any issues, current or historical, which could pose a risk to staff when lone working or in group situations (e.g. domestic violence, mental health issues etc.):

OTHER RISKS REGARDING CLIENT(S) (Please tick relevant box)	NONE	LOW	MED	HIGH	NOT KNOWN
Self harm / Suicide	☐	☐	☐	☐	☐
Aggression or Damage to property	☐	☐	☐	☐	☐
Offending history	☐	☐	☐	☐	☐

Risk to client from other household member	☐	☐	☐	☐	☐
Home visits -risk to worker from client	☐	☐	☐	☐	☐

Are you aware of any child protection issues (past or present)? Yes No

Children on Child Protection Register: current historical
 Child in Need: current historical

Details:

Is the person being referred aware of this referral (please tick): Yes No
 Is it ok for the parents/guardian to know of this referral: Yes No

I/We consent to this referral being made to Cyfle Barnardo's Cymru and consent to any information on this form being held by Cyfle Barnardo's Cymru. I/We also give consent for Cyfle Barnardo's Cymru to contact other agencies for further information regarding this referral.

Signature of person referring: _____ Date: _____

Signature of person being referred: _____ Date: _____

Where did you hear about our service?